

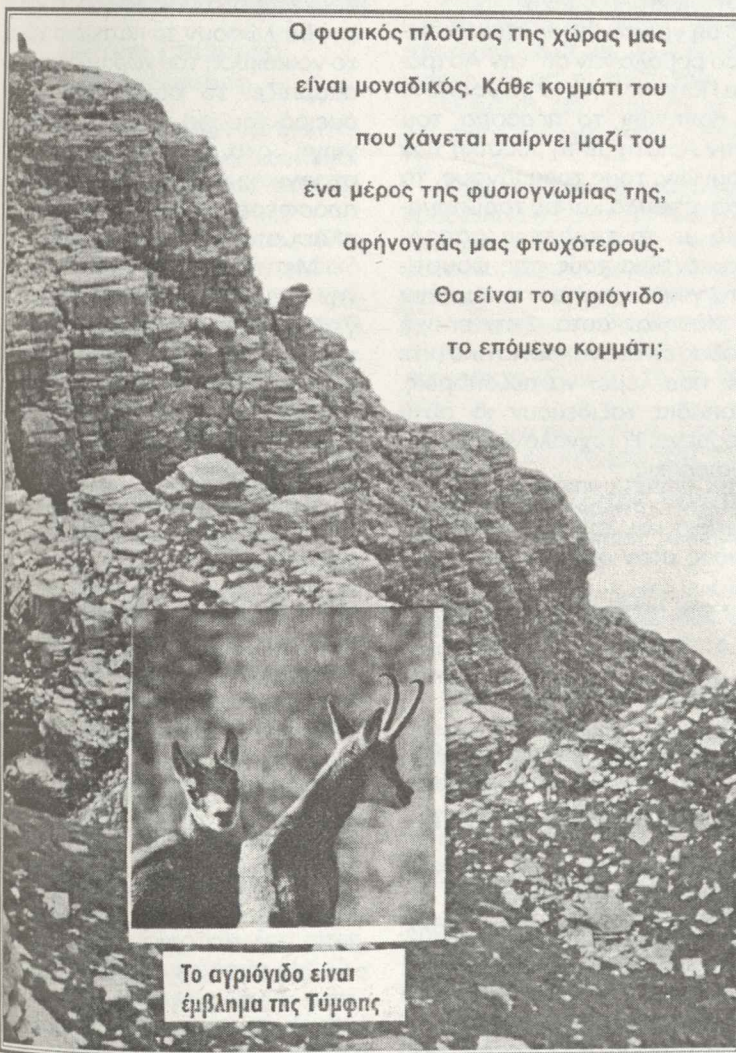
ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ
ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ & ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Σίνα 4, 454 44 ΙΩΑΝΝΙΝΑ, Τηλ.: 0651-74000 ΦΑΞ: 0651-79286

ΕΤΟΣ ΚΓ΄
ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 295
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ
2002

ΤΟ ΑΓΟΣ ΤΗΣ ΛΑΘΡΟΘΗΡΙΑΣ

Ο φυσικός πλούτος της χώρας μας είναι μοναδικός. Κάθε κομμάτι του που χάνεται παίρνει μαζί του ένα μέρος της φυσιογνωμίας της, αφήνοντάς μας φτωχότερους. Θα είναι το αγριόγινδο το επόμενο κομμάτι;

Το αγριόγινδο είναι έμβλημα της Τύμφης

κάλυψή του, έκανε να ξεχειλίσει το ποτήρι, γιατί το φαινόμενο της λαθροθηρίας έχει πάρει, δυστυχώς, απaráδεκτες διαστάσεις.

Γι' αυτό μας χαροποιεί η γενική αντίδραση ολόκληρου του Γιαννιώτικου τύπου (και όχι μόνο), που σίγουρα αντανάκλα και εκφράζει την αντίδραση και την οργή ολόκληρης της κοινωνίας. (Στις σελίδες 10 και 11 αντικαθρεφτίζεται εναργώς η αντίδραση αυτή).

Ιδιαίτερα χαιρετίζουμε την έκκληση-ανακοίνωση του Πολιτιστικού Συλλόγου «Ο ΤΣΟΥΦΛΗΣ», που δημοσιεύτηκε τις μέρες αυτές στον το-

πικό τύπο. Συγχαίρουμε τη Διοίκησή του κι ευχόμαστε ν' ακολουθήσουν το παράδειγμά τους όλοι οι φορείς και Σύλλογοι του Ζαγορίου. Την έκκλησή του αναδημοσιεύουμε στην διπλανή στήλη.

Συγχαίρουμε επίσης τη θέση του νεοεκλεγέντος Δημάρχου Τύμφης κ. Γιώργου Σουκουβέλου, ο οποίος, όπως διαβάσαμε, προσανατολίζεται σε ανάληψη πρωτοβουλιών για την πάταξη της λαθροθηρίας.

Αυτό το άγος της λαθροθηρίας, πρέπει να το εξαφανίσουμε από το Ζαγόρι.

«Ζ»

ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΣΥΛΛΟΓΟ
ΤΣΕΠΕΛΟΒΟΥ «Ο ΤΣΟΥΦΛΗΣ»

Έκκληση για να παταχθεί η λαθροθηρία

Με αφορμή τον εντοπισμό πρόσφατα στα βουνά του Τσεπέλοβου από μέλη του WWF, δύο λαθροθηρών οι οποίοι είχαν σκοτώσει ένα αγριόγινδο, ο Πολιτιστικός Σύλλογος καταδικάζει το συγκεκριμένο περιστατικό, χαρακτηρίζοντάς το απάράδεκτο και απευθύνει έκκληση σε όλους, κατοίκους, τοπικούς φορείς, οργανώσεις για την προστασία της φύσης, νομοταγείς κυνηγούς και φυσικά στις αρμόδιες υπηρεσίες να ενώσουν τις δυνάμεις τους για την πάταξη του φαινομένου. Εκτιμά άλλωστε ότι η συνεργασία όλων αυτών μπορεί να οδηγήσει στη διατήρηση του αγριόγινδου, ενός πανέμορφου και σπάνιου ζώου που ζει στις πανύψηλες κορυφές της Τύμφης κάτω από πολύ δύσκολες συνθήκες διαβίωσης.

«Το αγριόγινδο δεν είναι απλώς ένα σπάνιο και απειλούμενο είδος. Είναι το σύμβολο των βουνών μας. Ένα σύμβολο ελευθερίας και δύναμης. Η εξαφάνισή του θα σημάνει και την ερήμωση του πιο όμορφου βουνού της Ελλάδας, της Τύμφης. Γιατί ένα βουνό χωρίς ζωή, είναι ένα νεκρό και άσχημο βουνό. Το μόνο που χρειάζεται το αγριόγινδο είναι να το αφήσουμε ελεύθερο να αγωνίζεται για την επιβίωσή του, να το χαϊρόμαστε ευκίνητο και περήφανο καθώς σκαρφαλώνει ακούραστα στις απόκρυμνες πλαγιές των βουνών μας» τονίζεται χαρακτηριστικά στην ανακοίνωση.

Ο Πολιτιστικός Σύλλογος θεωρεί ότι είναι χρέος όλων να σεβαστούμε το πανέμορφο φυσικό περιβάλλον και την σπάνια πανίδα του, πολύ δε περισσότερο των ανθρώπων που ζουν μέσα στον Εθνικό Δρυμό Βίκου-Αώου, οι οποίοι θα πρέπει να συμβάλλουν με κάθε δυνατό τρόπο στη διάσωση και διατήρηση όλων των απειλούμενων ειδών της πανίδας της περιοχής μας.

Στην ανακοίνωση, ο Πολιτιστικός Σύλλογος διευκρινίζει ότι δεν εναντιώνεται στους κυνηγούς που σεβονται την υπάρχουσα νομοθεσία και αποδεικνύουν με τις πράξεις και τη συμπεριφορά τους το σεβασμό στη φύση και την πανίδα της, δηλώνει όμως κατηγορηματικά πως ενέργειες και συμπεριφορές όπως η συγκεκριμένη «μας ενοχλούν και μας προσβάλουν».

Θεωρεί δε απαραίτητη τη συμβολή όλων στην προσπάθεια διατήρησης των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του τόπου. «Το γεγονός ότι το Ζαγόρι είναι μια από τις πιο αξιολογικές περιοχές της πατρίδας μας οφείλεται στην μοναδικής ομορφιάς φύση που διαθέτει, στην ιδιαίτερη αρχιτεκτονική, στην ιστορία και τον πολιτισμό του. Το αγριόγινδο είναι ένα από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της ευρύτερης περιοχής. Επειδή δεν είμαστε διατεθειμένοι να χάσουμε αυτά που απλόχερα μας δώρισε κάνοντας τον τόπο μας ξεχωριστό, δεσμευόμαστε πως θα κάνουμε κάθε δυνατή προσπάθεια να τα διατηρήσουμε ανέγχιτα» καταλήγει η ανακοίνωση.

Οι Νομαρχιακές και Δημοτικές εκλογές που έγιναν τον Οκτώβρη και απασχόλησαν όλη την Ελλάδα, μας παραστράφησαν και χάσαμε την ευκαιρία ν' αναφερθούμε στο φθινόπωρο. Κυρίως, γιατί ο Οκτώβρης είναι ο αρχικός μήνας αλλά και ο πιο γραφικός αυτής της εποχής. Βέβαια, πολλά στοιχεία της φθινοπωρινής γραφικότητας, στην περιοχή μας, έχουν χαθεί γιατί άλλαξε ο τρόπος ζωής των ανθρώπων και οι συνθήκες παραγωγής. Έτσι, μένει μόνο η φθινοπωρινή γραφικότητα του τοπίου με τα ποικίλα χρώματα και τις αποχρώσεις τους να περνούν τα φυλλώματα της φυλλοβόλου βλάστησης, που απαντάται πλούσια στις πλαγιές και τα ρουμάνια του Ζαγοριού.

Είναι απόλαυση του ματιού, όταν, περιδιαβαίνοντας με τη ματιά του τον ορίζοντα, απολαμβάνει τη χρωματική σύνθεση των φυλλωμάτων στους γύρω τόπους. Σε αντίθεση με το κυριαρχικό πράσινο χρώμα της Άνοιξης, το φθινόπωρο παρουσιάζει όλη τη γκάμα βασικών χρωμάτων κίτρινου, καφέ και κίτρινου με όλες τις αποχρώσεις τους. Είναι μάλιστα, τόσο φανταστικά περίτεχνη η μεταξύ τους σύνθεση, λόγω της ανάμικτης βλάστησης που το κάθε είδος δέντρο έχει το δικό του χρώμα με τις αποχρώσεις του, που στο σύνολό του το τοπίο να παρουσιάζει ένα υπέροχο φυσικό πίνακα, που προσομοιάζει την τεχνοτροπία του μεγάλου Ολλανδού ζωγράφου Βαν Γκογκ (Vincent Van Gogh). Ένα τέτοιο πολύχρωμο τοπίο είναι πάντα πρόκληση για τους ανθρώπους που ασχολούνται με τη ζωγραφική.

Χρονογράφημα

Φθινοπώρου λόγια

Σταύρου Συκιώτη

γκ (Vincent Van Gogh). Ένα τέτοιο πολύχρωμο τοπίο είναι πάντα πρόκληση για τους ανθρώπους που ασχολούνται με τη ζωγραφική.

Το φετινό φθινόπωρο (ή χινόπωρο) ήταν κι αυτό... θύμα των βαρομετρικών του καιρού. Οι καιρικές συνθήκες έχουν αλλάξει, πριν πολλά χρόνια, κι είναι, θα 'λεγε κανείς με κάποια υπερβολή, αγνώριστες οι εποχές του ετήσιου χρόνου. Έτσι, ενώ τα «πρωτοβρόχια» θα 'πρεπε ν' αρχίσουν τα μέσα Σεπτεμβρίου και κυρίως τον Οκτώβρη, άρχισαν τον Αύγουστο με καταιγίδες, μπόρες, ψύχρα και τα συνεπακόλουθά τους πλημμύρες, ζημιές στη φυτική παραγωγή κ.λπ. Αυτά κάπου τα ζήτησε κι ο Σεπτέμβρης για ν' ακολουθήσει ο Οκτώβρης παραγορητής με τον απίθανο, κυρίως το δεύτερο 15ήμερο, καλοσυνάτο καιρό του (το γυφτοκαλόκαιρο που λέμε).

Δεν είναι μόνο οι καιρικές συνθήκες που άλλαξαν. Είναι πολλά από τα γραφικά γνωρίσματα του χινοπώρου που γνωρίζαμε παλιότερα, προπολεμικά. Χιόνι, βιαστικό, γίνονταν παιχνίδι μας (τότε που είμαστε παιδιά) από τις αρχές Νοέμβρη μέχρι και Απρίλη. Τώρα,

πρώτο 10 ήμερο Νοέμβρη (που γράφω) μια βροχερή μέρα μόλις και μας έκανε σινιάλο, στην κορφή της Γκαμήλας (Τύμφη 2497 μ.) για να εξαφανιστεί τις επόμενες μέρες.

Τα βροιαδάκια, πολύ λιγοστά, στάθηκαν αδύνατο να παγώσουν τη βλάστηση, που εξακολουθεί να είναι καταπράσινη. Ύστερα από τις πληθωρικές βροχές Αυγούστου-Σεπτεμβρίου ξαναβλάστησε σα να ήταν Άνοιξιάτικη εποχή.

Να μη γράψω για βλάχικα κοπάδια που ροβόλαγαν απ' την Αστράκα του Πάπικου για τα χειμαδιά, κι ήταν πανηγύρι το πέρασμά του από την Αρίστη με τη μουσική των κουδουνιών, τους τσομπάνους, τα τσομπανόπουλα και τις τσομπανούλες με τα περίτεχνα ασπρόμαυρα κεντίδια τους στις φουστίτσες, τα γιλέκα και τα... τσουράπια τους. Χάθηκαν αυτά. Στην εποχή της ρόδας είναι αναχρονιστικό (ντε μοντέ, που λέμε) να πεζοπορείς. Τα κοπάδια ταξιδεύουν κι αυτά εποχούμενα. Η τεχνολογία δεν κάνει εξαιρέσεις.

Μη μου πείτε να γράψω για μπουχαριά και καπνούς στροβιλίζομενους στον ορίζοντα, παιγνίδι

του νοτιά και του βοριά. Δεν αρέσουν στην Τεχνολογία. Παραμένουν σαν παραδοσιακά, μουσειακά γνωρίσματα. Το καλοφρέν, εποχή στην εποχή, ζεσταίνει όλο και περισσότερο σπιτία, όσα εννοείται μένουν ανοιχτά κι ακούνε ανθρώπινη λαλιά.

Ήταν ποίηση, παλιότερα, στην εποχή (προπολεμική) που αναφερόμαστε, η απασχόληση με την καλλιέργεια της γης. Κυρίως τα οργώματα των χωραφιών, το ξεκίνημα του νέου κύκλου γεωργικής παραγωγής.

Τα παλιά σχολικά βιβλία, που παρακολουθούσαν τις εποχές κι άρχιζαν με το φθινόπωρο, να παρουσιάζουν ζευγάρια βόδια ζευγμένα στο αλέτρι, το ζευγά με τη βουκέντρα του να τα ζορίζει για ν' αναδιπλώσουν το πατημένο χώμα, το νοικοκύρη του χωραφιού να διασκορπίζει το σπόρο μαζί με τα όνειρά του για μια πλούσια παραγωγή, στο νίσκαφτο χύμα της στοργικής γης που αέναα παράγει, προσφέρει και νοιάζεται για όλα τα πλάσματα του πλανήτη μας.

Με την ερήμωση της υπαίθρου, την εξαφάνιση της παραδοσιακής γεωργικής παραγωγής μας μένει, τουλάχιστον μια πλούσια λογοτεχνία σε ποίηση, διηγήματα, εικόνες κλπ. από την παλιά, γνώριμη εποχή του φθινοπώρου και τις γραφικότητές του.

Καιρός να προυπαντήσουμε τη διάδοχο εποχή και να σας ευχηθώ: ΚΑΛΟ ΧΕΙΜΩΝΑ

δεν λειτουργεί σχολείο, πως δεν υπάρχει νέα γενιά στα χωριά μας για να συνεχίσουν τη ζωή και να αναστήσουν νέες Γκαμήλες, σε ενδοχόμενες επιθέσεις. Ακόμα, καμία σημαία δεν ανέμιζε, τη μέρα αυτή, σε κάποιο μπαλκόνι σπιτιού ή στα Δημόσια Κατ'τα. Και θα διακινδυνεύσω να πω: Αν βρισκόμουν στα Γιάννινα, θα αντικρίζα σημαία σε κάποια πολυκατοικία;

Με αυτά τα ένα πάμε πολύ μακριά. Είναι η άλλη πλευρά των επετείων. Ο «Τύπος» των ημερών αυτών παρουσιάζει πολλά στοιχεία: Χαρακτηριστικά το «Βήμα» σε ρεπορτάζ της 27/10 δημοσίευσε ποσοστά μαθητών Γυμνασίων και Λυκείων, που δεν γνωρίζουν για την 28^η Οκτωβρίου, την 25^η Μαρτίου, τον Ελληνο-ιταλικό πόλεμο, την Εθνική Αντίσταση κλπ. Κι ακόμα (Ελευθεροτυπία 29/10/2002): «Στο χωριό Προμύρι Πηλίου, οι περισσότεροι μαθητές ήταν μαθητές από την Αλβανία. Η παρέλαση έγινε τελικά με 10 μαθητές αντί των 40. Έτσι η οφειλόμενη «Τιμή» στην επέτειο της 28^{ης} Οκτωβρίου 1940 επισκιάστηκε από τη ρατσιστική αντίληψη των ανθρώπων του Προμυρίου.

Λευτέρης Τσαπάρης:
Ο Ταχυδρόμος

Ο Ταχυδρόμος του χωριού

ένας έξυπνος γελαστός, ανοιχτόκαρδος άνθρωπος, γεμάτος καλοσύνη. Λες κι ήταν γεννημένος γι' αυτή τη δουλειά.

Χαίρονταν σαν μικρό παιδί και γελούσε ολόκληρος όταν είχε καλά νέα, κάποιο γράμμα που ήξερε ότι το καρτερούσαν ή επιταγή.

Οι γυναίκες τον καρτερούσαν σαν τον ήλιο στις εξώπορτες γιατί

της Ελένης
Οικονομίδου - Δούβλη

μόνο γυναίκες ήταν τότε στα χωριά, αφού οι άντρες ήταν ξενιτεμένοι στη Γερμανία.

Αγράμματες οι περισσότερες καρτερούσαν να φέρει γράμμα ο Λευτέρης αλλά και να το διαβάσει, κρέμονταν απ' τα χείλη του.

Μυστικά δεν υπήρχαν κι αυτός δεν έβγαζε κουβέντα για όσα διάβαζε.

Γεμάτη η τσάντα γράμματα ή μικροδέματα και στα χέρια ακόμα, κατακέφαλα φορτωμένες και χωρίς ποτέ να βαρυγκομήσει, όλο με το γέλιο. Ξαν να ήταν γι' αυτό τα γράμματα και τα καλούδια. Κι αν αργούσε έβαζαν κακό με το νου του «μην ξεπάγιασε κι απόμ'ε π'θενά ο κακομοίρ'ς».

Όσο για τις επιταγές δεν ανησυχούσαν. Δεν υπήρχαν τότε Αλβανοί.

Με το στανιό έπαιρνε το φιλοδώρημα, δεν αρνιόταν όμως ποτέ ένα ποτήρι καλό κρασί, κι ένα «φελί» πίτα.

Και μόνο όταν έφερνε κακό χαμπέρι, γίνονταν βαριά σαν μολύβι στα ποδάρια του κι έσβηνε το αιώνιο χαμόγελό του.

Μια φορά με χιόνι πολύ ενάμισι μέτρο άργησε πολύ να γυρίσει. Το χωριό αναστατώθηκε η Βασιλκούλα τρελάθηκε από την αγωνία.

«Σίγουρα θα το έφαγαν οι λύκοι» έλεγαν. Κάποτε φάνηκε κατάκοπος από το χιόνι αλλά γελαστός.

Άλλη μια φορά καρτερούσε το λεωφορείο στη Δοβρά. Το λεωφορείο έφθασε γεμάτο δεν χωρούσε πουθενά ο Λευτέρης κι η τσάντα του.

Ανέβηκε τότε στην σκάλα που είχαν τα πράσινα εκείνα λεωφορεία των αγώνων γραμμών για να ανεβάσουν στην οροφή τα πράγματα.

Καθώς το λεωφορείο κίνησε, τα σκυλιά τον είδαν και τον κυνηγούσαν. Κι εκείνος γελαστός έκανε νόημα από το τζάμι στον οδηγό να τρέξει περισσότερο για να μην τον ξεσκίσουν.

Στην «Καταβόθρα» που γέμιζε νερό με τις βροχές και τα χιόνια, σκαρφάκωνε στο βουνό το απόκριμνο για να περάσει. Σώζονταν ακόμα τα σίδερα που έμπηγε στα βράχια για να πατάει αλλά και να μην χάνει το δρόμο.

Όταν γυρνούσε στο χωριό απ' το «Ζαβρόνχο» ακουμπούσε στον οβρό του σπιτιού μου, κοντοστέκονταν για να ξεποστάσει, έπαιρνε την τζαμπούνα κι αντιχούσε όλο το χωριό.

Ήταν σήμα, πρώτα ότι γύρισε καλά από το κουραστικό κι επικίνδυνο

δρομολόγιο και δεύτερον να καρτερούν κι οι Πανωσουδενιώτες τα χαμπέρια.

Φίλος του πεθερού μου αδελφικός, γύριζε πάντα από μέσα. Στη στιγμή το ζεστό πόντζ για να συνέλθει και μια σφήνα πυρωμένο ψωμί με τυρί, κι ύστερα χειμαρρός οι κουβέντες και τ' αράπικα γιατί είχαν κάνει κι οι δυο στην Αίγυπτο, σε φούρνο βέβαια.

Αφού συνέρχονταν κατηφόριζε πάντα με την τζαμπούνα. Αυτή την τζαμπούνα την έχω στ' αυτιά μου.

Σημάδι ζωής, σύμβολο ευσυνειδησίας. Κρίμα που δεν την φύλαξε η κόρη του η καλή μου φίλη η Ειρήνη.

Δεν είχε εχθρούς ο κυρ Λευτέρης, μόνο φίλους. Μπαχτισίς η καρδιά του με το γέλιο και τον καλό λόγο πάντα στα χείλη.

Δραστήριος, ήταν από τα ιδρυτά μέλη του συλλόγου του χωριού με το Δρόσο (Παπανικολάου) το Στάθη (Λαμπρίδη) κι άλλους χωριανούς.

Δικό τους έργο οι πανύψηλες λευκές που αυτοί πρωτοφύτεψαν κατά μήκος του δρόμου.

Αγαπούσε την οικογένειά του, τη δουλειά του που τη θεωρούσε ιερή, το χωριό του, τους φίλους του και το καλό κρασί.

Χόρευε μερακλίτικα τον «Λιούλη», τη «Σβαρνιάρη», «πουλιά μου διαβατάρικα» με το κρασοπότηρο γεμάτο πάνω στο κεφάλι, αληθινή μουσταγωγία. Το σπίτι του «μοναστήρι», πάντα ανοιχτή η οξώπορτα δεν

Σπινο-λαλήματα...

Τα πράγματα αρχίζουν να γίνονται δύσκολα για μας τα πετούμενα. Οι μέρες αυτής της εποχής και οι καιρικές συνθήκες μας δημιουργούν πολλά προβλήματα.

Μας εγκατέλειψαν, πριν δυο μήνες, τα αεικίνητα χελιδόνια του καλοκαιριού. Έπαψε η φωνή του κούκου και τ' αιδονιού. Δεν πλανώνται στον ορίζοντα με γαλόπρητοι πελαργοί κι άλλα αποδημητικά. Όλα αυτά, από ένοικο, μετακινούνται σε περιοχές που οι καιρικές συνθήκες και οι προϋποθέσεις διαβίωσης είναι πάντα ευνοϊκές.

Είπα, μένουμε εμείς τα «ενδημικά» πουλιά, ριζωμένα στη γενέθλια περιοχή μας, που απαιτούμε να γνωρίζουμε άλλης γης τόπους κι άλλα μέρη. Σύντροφιά με τους ανθρώπους της περιοχής μας και τ' άλλα πλάσματα του ζωικού Βασιλείου, αντιμετωπίζουμε «εκ των ενόντων» τις άγριες και δύσκολες συνθήκες του χειμώνα που προοδευτικά έρχεται.

Λειψή και προβληματική και η διατροφή μας. Ανύπαρκτη η γεωργική παραγωγή, που γέμιζε τους δρόμους με υπόδημα και άλλα αγαθά. Ο χειμώνας εξαφανίζει τα έντομα, τα σκουλήκια κι άλλα μικροπλάσματα που γίνονται για μας «εκλεκτοί μεζέδες». Ακόμα και τα ψάρια απ' τα οικογενειακά γεύματα, που σκορπίζονταν στις αυλές των σπιτιών, στα χωριά, κι ήταν πανηγύρι για μας τους σπίνους κι όλο το σπινό σπινιό των αποτριγνίων τα εξαφάνισε ο «Καποδίστριας» με τους Δήμους του.

Τώρα αποθηκεύονται στους πράσινους κάδους των απορριμμάτων κι από κει στις χωματερές, όπου κάνουν σινιάλη οι... γάροι.

Ωστόσο, ο καλός Θεός όλων των πλασμάτων, κρύνει και για μας. Ζεσταίνει το καρμάνι μας με το ζεστό «νοσηλεύσιμο φάρμακο μας» και κρατάει την καρδούλα μας με αγάπη και υπομονή, στην προσδοκία του ερχομού της καινούριας χαράς και λουλουδιών Άνοιξης.

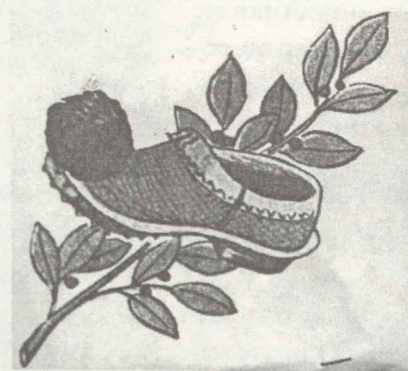
Ο Σπίνος

ΕΠΙΚΑΙΡΑ

Επετειακός Οκτώβρης

Σταύρου Συκιώτη

συμμετοχή και σημασία, γιατί η ανάκληση στη μνήμη τους των γεγονότων της 28ης/10/1940 ήταν ζωηρή και βιωματική. Η Αρίστη Εξημέρωση, το πρωινό αυτό, αντικρίζουσα

στους δρόμους του χωριού γεμάτους από κατοίκους των χωριών της μεθόριου (περιοχής Μπουραζανίου), να αναζητούν ασφαλή καταφυγή, τρομοκρατημένοι, νυχτιάτικα, από τον ορμητικό πυροβολών όπλων. Ακόμα κι οι Αριστοί, την ίδια μέρα, κατέφυγαν, προτροπήδην

προς τα χωριά Βίκος και Πάπικο, απ' όπου παρακολουθούσαν νυχτοήμερα την εμπορεία της Γκαμήλας, τη δυτική πλευρά του Ροϊνίκου (στην ανατολική, στις υπώρειές του είναι χτισμένη η Αρίστη) που στάθηκε απροσπέλαστη στον ιταλικό στρατό κι έγινε η αφετηρία του «όπισθεν ολοταχώς» προς το Ιόνιο.

Η επανάληψη, λένε, είναι «μήτηρ των σπουδών». Η επανάληψη των επετείων των επετείων ιστορικών γεγονότων, νομίζουμε, γίνεται συνήθεια, που χρονικά αποδυναμώνεται και χάνει τη σημασία της, καταντάει «τύπος». Η επέτειος του Οκτωβρίου του 1940 έχει, ακόμα, τους ανθρώπους της «τρίτης ηλικίας» που βίωσαν, τότε, τα γεγονότα και τα αναζούν μνημονικά κάθε 28 Οκτωβρίου.

Βρέθηκε σε μια επίσκεψη, σ' ένα σπίτι. Μια κυρά Μάνα-γερόντισσα, με ρώτησε με ειρωνική διάθεση και χαμόγελο: - Ποιο παιδί του σχολείου κρατούσε τη σημαία; Τι ν' απαντήσω; Αφού και η ίδια ήξερε πως

Η 28^η Οκτώβρη είναι το νεότερο επετειακό ορόσημο της πρόσφατης Ιστορίας μας... Η ιταμή επίθεση της Ιταλίας κατά της χώρας μας, το χάραμα της 28^{ης} Οκτωβρίου του 1940, στην Ελληνοαλβανική μεθόριο, υπήρξε η πλέον ανατιολόγητη, κατακτητική επίθεση. Δονκιχωτικός και φαιδρόνιος ο Μουσολίνι είχε ζηλώσει τη φήμη και τη δόξα του Ναζι Αδόλφου Χίτλερ και θώρησε πως, στη γειτονική Ελλάδα, θα μπορούσε να κάνει τον περίπαιδο του και να διατρανώσει το μεγαλείο του.

Αυτή, ακριβώς, η αναίτια και ξαφνική προσβολή των συνόρων μας, στον Ηπειρωτικό χώρο, ηλέκτρισε, πανελλήνια, την Ελληνική ψυχή και συσπειρώσε όλους τους Έλληνες του 1940 που έδωσαν ένα γενναίο, ιστορικό μάχημα στο Φασισμό του Μουσολίνι.

Στην κεντρική εκκλησία της Αρίστης, μετά τη Θεία Λειτουργία στις 28/10, έγινε δοξολογία, ως συνήθως, για να τιμηθεί η επέτειος. Μετά, το λιγοστό εκκλησίασμα, όλοι σχεδόν της γενιάς του '40, κατευθύνθηκαν στο Ηρώο του χωριού, όπου εψάλη τρισάγιο και ακούστηκε ο Εθνικός Ύμνος.

Σίγουρα, για τους ανθρώπους του χωριού η δοξολογία και το τρισάγιο στο Ηρώο είχαν μια συνειδητή

Νοέμβριος: Ο Χαμένος μήνας

Στο στόμα του λαού μας ο μήνας Νοέμβριος αναφέρεται με το χαρακτηριστικό όνομα «χαμένος», επειδή οι μέρες του έχουν χάσει πολύ από τη διάρκειά τους και είναι οι μικρότερες του έτους σε σύγκριση με τις νύχτες του, που είναι «ατελείωτες». Είναι ο μήνας με τις περισσότερες βροχές, απαραίτητες εξάλλου για τη σπορά των δημητριακών, που γίνονται αυτή την εποχή αλλά και την φύτευση οπωροφόρων και δασικών δέντρων. Η υπερβολική υγρασία του εδάφους ευνοεί τέτοιου είδους γεωργικές εργασίες.

Πολλοί ακόμα λένε για τον Νοέμβριο πως είναι η αρχή του χειμώνα, γιατί το μήνα αυτόν αρχίζουν τα κρύα και οι Λάχνες και στις ψηλότερες κορυφές των βουνών μας πέφτουν τα πρώτα χιόνια. Μια από τις παροιμίες για τα καιρικά φαινόμενα επιβεβαιώνει το γεγονός αυτό.

«Του Αϊ-Μηνός εμίνυσα και τ' Αϊ-Φιλίπ' αυτού είμαι

Κι αυτού προς τα Χριστούγεννα σβουρλίγκα ντραβουτζίκα».

Δηλαδή στο πρώτο 15νήμερο του Νοεμβρίου ο καιρός μας στέλνει τα πρώτα μηνύματα για τον ερχομό του χειμώνα, που επιδεινώνεται προς τα Χριστούγεννα με ανεμοσυρία και χιόνια. Του αγίου Μηνά είναι στις 11 Νοεμβρίου και του Αγί-

ου Φιλίππου—στις 14 του ίδιου μήνα. Πάντως το αποκορύφωμα του κρύου έρχεται συνήθως την τελευταία μέρα του μήνα στις 30 του Αϊ-

Ο Άγιος Μηνάς. Προστάτης των ταξιδεμένων

Αντρίος. Τότε λένε ότι αντρειώνεται το κρύο και το σκοτάδι πέφτει γρήγορα.

Υπάρχει και η άλλη άποψη για τα καιρικά φαινόμενα του Νοεμβρίου. Όταν το Νοέμβριο μήνα πέφτουν πολλά χιόνια τότε λένε, πως «απόριξε» ο χειμώνας—κατά το απόριξε (απέβαλε) η έγκυος—οπότε ξεθυμαίνει ο χειμώνας και έτσι στους επόμενους χειμερινούς μήνες θα έχουμε καλό καιρό χωρίς πολλά χιόνια και παγωνιές.

Ο μήνας Νοέμβριος είναι ο μήνας των εορτών. Στη διάρκεια του από την πρώτη κιόλας ημέρα αρχίζει ο κύκλος αυτών των εορτών με την εορτή των Αγίων Αναργύρων, Κοσμά και Δαμιανού, που θεωρούνται ιατροί θαυματουργοί ένδοξοι και τιμούνται ιδιαίτερα από το λαό μας. Από την ιμνωδία της εορτής των Αγίων Αναργύρων καταγράφκε και η φράση «δωρεάν ελάβατε, δωρεάν δότε ημίν», που χρησιμο-

ποιείται σε ευρεία κλίμακα και σήμερα σε διάφορες περιπτώσεις της καθημερινής μας ζωής.

Δεύτερη στη σειρά μεγάλη γιορτή στις 8 Νοεμβρίου είναι των τα-

του ΣΑΒΒΑ ΘΕΟΔΩΡΟΥ

ουρανίων στρατιών των αγγέλων οι Αρχιστράτηγοι» γι' αυτό και θεωρούνται οι προστάτες άγγελοι της πολεμικής αεροπορίας.

Στις 11 του μήνα γιορτάζει ο Άγιος Μηνάς, που στην περιοχή μας τιμάται ιδιαίτερα σαν ο προστάτης των ταξιδεμένων και σε πολλά χωριά υπάρχουν περικαλείς ναοί και εξωκλήσια αφιερωμένα στη μνήμη του.

Στις 14 Νοεμβρίου εορτή του Αγίου Φιλίππου αρχίζει η Σαρακοστή και η ημέρα αυτή στα χωριά μας, φτιάχνουν την παραδοσιακή κρεασόπιτα, αποχαιρετώντας έτσι το κρέας ως τα Χριστούγεννα.

Ακολουθούν οι γιορτές του Αγίου Ματθαίου του Ευαγγελιστού στις 16 του μήνα και στις 21 τα Εισόδια της Θεοτόκου. Σε πολλά μέρη της πατρίδος μας την παραμονή της εορτής των Εισοδίων βράζουν τα «πολυσπόρια», δημητριακούς καρπούς για να ευλογηθεί έτσι η σπορά τους. Στον τόπο μας το έθιμο αυτό γίνεται του Αγίου Αντρέα, είναι τα γνωστά μας «μπόλια», που όταν αναμειγνύονται με σπασμένα κομμάτια γίνονται τόσο νόστιμα και ωραία.

Άλλες γιορτές στη διάρκεια του μήνα είναι της Αγίας Αικατερίνης στις 25 και την επομένη στις 26 του Αγίου Στυλιανού, που θεωρείται προστάτης των νηπίων. «Νηπίων ο ρύστης και προστάτης και φύλαξ νεογνών απροσμάχητος», όπως αναφέρεται στην εκκλησιαστική μας υμνολογία.

Στα παλιότερα χρόνια στα χωριά μας τότε, που έσφιζαν από ζωή οι γιορτές είχαν μια ιδιαίτερη σημασία και οι άνθρωποι αποκοτούσαν ισχυρότερους δεσμούς μεταξύ τους και περνούσαν ευχάριστα τις μακρινές νύχτες του χειμώνα. Τα ξεχασμένα αυτά ωραία έθιμα του παλιού καιρού έδιναν ένα ξεχωριστό νόημα στη ζωή των κατοίκων των χωριών μας. Η θύμησή τους σήμερα μας γεμίζει νοσταλγία.

ΤΗΛΕΦΩΝΑ ΔΗΜΑΡΧΕΙΩΝ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Δήμος Κεντρικού Ζαγορίου:

(0653) 22.536 - 37 -38

Δήμος Τύμφης:

(0653) 81.093 - 81.203 - 81.091

Δήμος Ανατολικού Ζαγορίου:

(0656) 31.101 - 31.109

Fax: 31.139

Στην επιστολή του ο κ. Βαρζώκας περιελάμβανε και τα εξής:
«Το Καπέσοβο τις μέρες εκείνες ήταν ο πιο προχωρημένος σταθμός ανεφοδιασμού των δυνάμεων της Πίνδου. Από εκεί ξεκινούσε η φάλαγγα των γυναικών του Ζαγορίου—των γυναικών της Πίνδου—που φορτωμένες μετέφεραν τρόφιμα και πολεμοφόδια στα αγωνιζόμενα τμήματα».

Παιδικές μνήμες από το Πάπιγκο του άηλοτε

Κοντεύω να κλείσω μισόν αιώνα ζωής κι όμως οι μνήμες των παιδικών μου χρόνων μένουν ακόμα ζωντανές. Ένα μεγάλο μέρος απ' αυτές ανήκει σ' όσα θυμάμαι απ' αυτά που έζησα στο Πάπιγκο μιας άλλης εποχής και ενός άλλου τρόπου ζωής.

Χαραγμένες μένουν στο μυαλό μου εκείνες οι τριάδες με το γνωστό σχήμα πάνω στη μαύρη πλάκα, εκεί στα πεζούλια του Αη-Βλάση, τότε κοντά στο καμπαναριό και τότε μέσα στο σκοτεινό του χαγιάτι. Τρία λιθαράκια άσπρα για τον ένα και τρία μαύρα για τον αντίπαλο και το παιχνίδι άρχιζε. Ο στόχος απλός μα οι κινήσεις μελετημένες, με πρόβλεψη και έξυπνους συνδυασμούς για να προλάβεις και να νικήσεις.

Ποιος πάλι δε θυμάται όλα όσα γίνονταν για την προετοιμασία των παιχνιδιών, όπως τα «αμπεμπε μπλόμ...», τη «Μάννα», τα λαχνίσματα με τις σχετικές χειρονομίες, το «ένα καρακασάνος μπήκε στο τηγάνι κι έφαγε τ' αυγά...», ή εκείνο πάλι που ο ένας συναντούσε τον άλλον βάζοντας τις πατούσες τότε ολόκληρες και τότε μισές προσπαθώντας να μη τον πατήσει στο τέλος ο αντίπαλος και χάσει; Οι δασκάλες, οι γιαιτροί, τα αντράγωνα, οι επισκέψεις, τα αυτοσχέδια κουζινικά, οι χωρίς μαλλιά και συνολάκια κούκλες, η μέλισσα, τα μήλα (εκεί στην «Παναγιά» για να μη χάνουμε τη μπάλα) το κρυφτό στον Αη-Γιώργη ήταν τα αγαπημένα μας παιχνίδια. Τα συγκρίνω όλα αυτά με τα σύγχρονα και δεν ξέρω αν πρέπει να μελαγχολώ που η αλάνα του χτες έγινε η οθόνη του σήμερα κι αν για να γίνεις πρωταθλητής στο ποδόσφαιρο αρκεί μια δισκέτα και κάμποσες ώρες εξασκώντας το δεικτικό του χεριού σου. Δεν ξέρω ακόμα αν κι αυτά τα επιτραπέζια είναι επιπόνηση της ανάγκης να καθηλώσουμε τον αυθορμητισμό ή να εξασκήσουμε το πνεύμα.

Αφήνω την απάντηση για τους ειδικούς αυτούς που μελετούν τη φιλολογία και τις διαστάσεις του παιχνιδιού κι εγώ γυρίζω στο χτες όταν ο παππούς μας μάζεψε όλους και μας πήγαινε βόλτα όχι μακριά, εκεί στις «Κουκούλες» στην Τσέχ'. Κι ανεβαίναμε, όποιος προλάβαινε, καθένας και σε μία για να δούμε ποιος θ' αγναντέψει πρώτος από μακριά το λεωφορείο που ερχόταν από τα Γιάννενα! Πρώτα τ' ακούγαμε—θυμάμαι ακόμα εκείνη τη βοή της μηχανής ν' αντηχεί μέσα στα φαράγγι—κι έπειτα τεντωνόμασταν για το στοίχημα. Η γιαγιά μάς έπαιρνε στον Άγιο Κωνσταντίνο, όχι για βόλτα αυτή, αλλά για δουλειά. Ήρθε ολόκληρες στον ήλιο εκείνη μας ζητούσε να τη βοηθήσουμε, αλλά εμείς προτιμούσαμε να ακαροφαλώνουμε στα δέντρα. Τι αίσθηση κι αυτή! Να φτάσεις στο πιο ψηλό κλαρί και ν' αφήσεις τους άλλους πιο κάτω. Να νιώσεις κυρίαρχος στα ύψη, βασιλιάς ή να θυμηθείς άραγε την καταγωγή σου και την άλλοτε αρμονική σχέση του ανθρώπου με τη φύση;

Το νεκροταφείο ήταν ο απαγορευμένος από τους μεγάλους χώρος. Και τι δε μας έλεγαν για να μη πάμε εκεί. Κι όσο έλεγαν τόσο όξυναν την περιέργειά μας και τα σχέδια άρχιζαν όταν μαζεψόμασταν εκεί στη βρύση στο Κουτσοράτ'κου».

Δεν ξέρω αν έχει συμβεί να σας συνδέει ένας τόπος βιωμάτων με κάποιες μυρωδιές ή γεύσεις που λειτουργούν ως απόθεμα εμπειρίας. Πέρασαν τόσα χρόνια κι όμως για μένα είναι μνήμη κάθε φαντάσμα, τις νεκροκεφαλές που βγαίνουν το βράδυ αλλά και τους παράξενους θορύβους που ακούγονταν δήθεν. Οι πιο τολμηροί πηγαίναμε περιεργαζόμενα ένα-ένα τα μνήματα, πατούσαμε προσεκτικά, αφουγκραζόμενα, φοβόμενα και σιωπηλοί δείχναμε να πάμε εκεί στο οστεοφυλάκιο που έρχιναν όλα μαζί τα οστά. Εδώ οι μεταφυσικές μας ανησυχίες έφταναν στο ζενίθ καθώς προσπαθούσαμε να δούμε από τα μι-

κρά ανοιχτά παραθυράκια μέσα στο σκοτεινό κι ανεξερεύνητο βάθος. Μόλις βγαίναμε από την πόρτα του νεκροταφείου απελευθερωμένοι από τις φοβίες και τις προλήψεις μας λέγαμε στους άλλους τι είδαμε κι ακούσαμε! Παιδικές περηφάνιες και φαντασίες που ωστόσο έπαιζαν κι αυτές

της Μαρίας Τσούπη-Ρέμου

το ρόλο τους στο παιχνίδι της ζωής που δεν είναι άσχετο και από το θάνατο. Ήταν μια μορφή εξοικείωσης ίσως μ' αυτόν, αλλά κυρίως μια αναπαγωγή και διατήρηση των λαϊκών δοξασίων.

Θυμάμαι πάντα τη Μίσια, τον Νίκο, τη Ρόνη... που μαζί με τα ξαδέρφια μας φτιάχναμε τη μεγάλη παρέα στο «Ανήλιο» που γυρόφερνε τότε

27-9-1953. Το πρώτο λεωφορείο στο Πάπιγκο.

στην αυλή του σχολείου τότε στην «Κακκαβού», τότε στις πεζούλες κάποιας αυλόπορτας, τότε στα πετρόχτιστα σοκάκια. Τα διαβήκαμε αμέτρητες φορές και σαν τρέχαμε ξέραμε σε ποια πέτρα να φυλαχτούμε μη σκαλώσουμε και πέσουμε. Πατού πηγαίναμε. Σ' όλες τις αυλές όλα τα σπιτικά. Μόνο σ' ένα αφουγκραζόμαστε απ' έξω από την πόρτα τις παιδικές φωνές τα μωρουδιότικα κλάματα, τις φωνές των μεγάλων. Ποτέ δεν ανταμώναμε. «Είναι τα βλαχάκια» μας έλεγαν κι εμείς όπως κι αυτά αποδεχόμενα έτσι απλά, χωρίς πολλά «γιατί», το διαχωρισμό. Ήταν κι αυτό μια άλλη αναπαράγωγή. Του κοινωνικού συστήματος αυτή τη φορά. Ευτυχώς που σήμερα τα δεικόμενα και οι δομές άλλαξαν—μάλλον—και ανατράπηκαν οι ιεραρχίες ή ξεπεράστηκαν οι αφορισμοί.

Δεν ξέρω αν έχει συμβεί να σας συνδέει ένας τόπος βιωμάτων με κάποιες μυρωδιές ή γεύσεις που λειτουργούν ως απόθεμα εμπειρίας. Πέρασαν τόσα χρόνια κι όμως για μένα είναι μνήμη κάθε φαντάσμα, τις νεκροκεφαλές που βγαίνουν το βράδυ αλλά και τους παράξενους θορύβους που ακούγονταν δήθεν. Οι πιο τολμηροί πηγαίναμε περιεργαζόμενα ένα-ένα τα μνήματα, πατούσαμε προσεκτικά, αφουγκραζόμενα, φοβόμενα και σιωπηλοί δείχναμε να πάμε εκεί στο οστεοφυλάκιο που έρχιναν όλα μαζί τα οστά. Εδώ οι μεταφυσικές μας ανησυχίες έφταναν στο ζενίθ καθώς προσπαθούσαμε να δούμε από τα μι-

μης και μνημοσύνης της ανεπανάληπτης γιαγιά-Βασιλικής. Αξέχαστες γεύσεις και μυρωδιές που κάποιες απ' αυτές μου θυμίζει η κουζίνα της μάνας μου, όπως αυτή της Ζαγορίσιας, πράγματι, κουρκουτόπ'τας. Το μάθημα επαναλαμβάνεται με τους ίδιους όρους μόνο που εδώ προσθέτουμε και μια «τσιντζ' αλάτ'». Αυτό φαίνεται δεν καταλαβαίνω και ποτέ δε μπορώ να πετύχω το ίδιο αποτέλεσμα με τα ίδια υλικά!!!

Θαυμάσιες μυρωδιές ή γεύσεις που σε μεταφέρουν σε τόπους και σε συνδέουν με πρόσωπα. Που δίνουν ακόμα αξία και νόημα στην τροφή που κατάντησε άγευστη και ουδέτερη. Που σ' εντυπωσιάζει με τη συσκευασία αλλά που σ' απογοητεύει με το περιεχόμενο, το οποίο δεν τ' αναζητάς ούτε στη μύτη, ούτε στη γλώσσα του, αλλά στην ταμπέλα των συστατικών. Κι είχαν οι χώροι

κάποτε τη δική τους μυρωδιά και ξεχώριζαν με την ιδιαιτερότητά τους. Θα κάνω μια παρένθεση εδώ για ν' αναφέρω κάτι που μου έμεινε αλησμόνητο όταν κάποτε βρέθηκα στο Λαύσιβο και στους γνωστούς φούρνους των Εβραίων. Καμιά ιστορία ή αφήγηση και κανένα κείμενο ή περιγραφή δε μπόρεσε να με κάνει να νιώσω το μέγεθος του μαρτυρίου όσο εκείνη η απίσια τσίγκνα του καμένου σώματος που λες και κόλλησε στους τοίχους και αιωρείται ακόμα στον αέρα. Ας φανώ απ' τα δυσάρεστα κι ας έρθω σ' εκείνη τη γνώριμη μυρωδιά που αφήνουν στο περσμά τους τα ζωάκια από τα σοκάκια μέχρι και τα μαντριά. Δεν ξέρω αν και για σας αυτό είναι μνήμη ή αν η σύγχρονη αντίληψη του πολιτισμού και της υγιεινής επιβάλλει την αίσθηση της αηδίας. Γέννημα και θάνατος της πόλης, κυρίως, με νοσταλγία θυμάμαι αυτά και άλλα από τα παιδικά μου χρόνια που κρατήσαν για λίγο αλλά που σημάδεψαν τη σκέψη και την καρδιά μου. Οι νεότεροι σίγουρα θα τα βρουν ασημάντα. Για τους συνομήλικους κάτι απ' αυτά ίσως να τους άγγιζε. Για τους μεγαλύτερους είναι σίγουρα βιώματα. Όσον αφορά τέλος τον εξομολογητικό χαρακτήρα αυτού του κειμένου σ' τον δικαιολογώ κι ο καθένας με την αντίληψη ότι η ιστορία ενός τόπου γράφεται ή επιβεβαιώνεται και μέσα από την ατομική μνήμη, που αποτελεί μέρος της συλλογικής.

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΑΤΟΧΗ

Η «παντόφλα» που έγινε αραποσίτι

ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΑΝΑΔΡΟΜΕΣ

Εκείνα τα δυστυχισμένα χρόνια της πείνας και του φόβου, που περάσαμε εμείς οι παλιότεροι, εύχομαι να μην τα γνωρίσουν και να μην τα ζήσουν οι σημερινοί άνθρωποι.

Δεκέμβριος 1942. πλησιάζουν Χριστούγεννα και όλη μας η έγνοια ήταν τι θα γίνει για να οικονομίσουμε αλεύρι για το ψωμί μας ή σπιδήποτε άλλο, όπως βρίζα ή αραποσίτι. Ο κουινιάδος μου, ο μακαρίτης Παντελής, ήταν δάσκαλος στο Ματζάρι της Θεσπρωτίας απέναντι απ' τη Μενίνα. Λάβαμε γράμμα να πάμε να μας δώσει λάδι, που του είχαν δώσει οι χωριανοί, αλλά να πάρουμε κι ένα γαϊδουράκι κι ένα σκυλί, που θέλουν για ζαγάρι, για να μας δώσουν και αραποσίτι. Έτσι ξεκινήσαμε με τον άλλο κουινιάδο μου τον Λία, που πήρε τη γομάρα του παπα-Θουκυδίδη, πεθερού μου, με το γαϊδουράκι της. Εγώ πήρα το μουλάρι μου, τον Μάρκο και το ζαγάρι μου που το λέγαμε «παντόφλα», όπως το είχε ονομάσει ο Ευρυπίδης, γιατί ο' όποιος σπíti πηγαίναμε έπαιρνε τις παντόφλες για παιχνίδια και τις χάνανε.

Στο δρόμο ακριβώς πάνω από τη Βροσσάνα οι Ιταλοί κόβαν ξύλα από βαλανιδιές. Μόλις μας είδαν μας περικύκλωσαν και χαιδεύοντας το γαϊδουράκι έλεγαν ιταλικά «κουάντο κοστάρε», δηλαδή πόσα θέλουμε να τους το δώσουμε να το φάνε (μόνο μαντζερία). Μετά από πολλά παρακάλια μας άφησαν. Φθάσαμε στο Ματζάρι και δώσαμε το γομαράκι και τη σκύλα την «παντόφλα», που έγινε κι αυτή αραποσίτι.

Ξεκίνησαμε Κυριακή. Φορτώσαμε τα ζώα με εκατόν δέκα οκάδες αραποσίτι και ένα δοχείο λάδι. Από δω αρχίζει το δράμα θεέ μου!!! Φθάσαμε στο Βλαχώρι και τα βουνά μας φαίνονταν χιονισμένα. Στον αμαξιτό δρόμο, πάνω από το χωριό, οι Ιταλοί είχαν φυλάκιο και απαγόρευαν τη μεταφορά τροφίμων από νομό σε νομό. Για να αποφύγουμε τους Ιταλούς αποφασίσαμε να πάμε μέσα από το χωριό. Ήταν Κυριακή και οι καμπάνες καλούσαν τους πιστούς να πάνε στην Εκκλησία, έλα όμως που πήγαιναν και άπιστοι.

Μόλις περνούσαμε έξω από την Εκκλησία, να ένας χωροφύλακας, αφού υπήρχε σταθμός στο χωριό. Μόλις τον είδαμε μούδιασαμε. Ζύγωσε και με ύφος που δε σήκωνε κουβέντα άρχισε την ανά-

κριση για το τι έχουμε φορτωμένο και που πάμε τελικά. Μας οδήγησε στο Σταθμό Χωροφυλακής. «Ξεφορτώστε τα ζώα» μας λέει με ένα ύφος στρατάρχου «και βάλτε το φορτίο μέσα στο Σταθμό». Το κτίριο ήταν διώροφο και βγαίνει στο μπαλκόνι ένας με σαπουνάδες στα μούτρα. «Τι συμβαίνει» ρωτάει, και ο άλλος του λέει: «έπιασα κάτι λαθρεμπόρους με καλαμπόκι και λάδι και τα κατάσχεσα». Μας ανέβασε στο πάνω πάτωμα, στο γραφείο που ήταν ο ενωματάρχης. Μόλις μπήκαμε μέσα λέει: «Κλείστε την πόρτα. Ξέρετε μωρέ τι μου αυτό το σκουλήκι συνεργάζεται με τους Ιταλούς και είμαι τσακωμένος;» «Μας ρώτησε από πού είμαστε και μας είπε ότι είναι κρίμα να μην πάμε αυτό το αραποσίτι στο Καπέσοβο γιατί θα πεινάσουν δύο οικογένειες. «Αχ! Ρε παιδιά τι μου κάνετε! Ζαγορίσιος είμαι και γω, από τα Σουδενά, λέγομαι Βλαδίκα. Που να πάρει ο διάολος, τώρα που αυτό το τομάρι συνεργάζεται με τους Ιταλούς!!!»

Φώναξε έναν άλλο χωροφύλακα και του το λέει: «Σε παρακαλώ να πιάσεις αυτό το τομάρι και να το παρακαλέσεις να αφήσει τους ανθρώπους να πάνε στα σπίτια τους». Έφτασε μεσημέρι και μεις ακόμη εκεί. Καμιά φορά εδέησε να μας λυπηθεί και να μας αφήσει. Όπως έμαθα μετά από χρόνια, που έτυχε να δουλέψω στο Βλαχώρι, τον εκτέλεσαν οι Εαμίτες και καλά έκαναν!—Πήραμε το αραποσίτι και το λάδι, στα οποία είχαν «βάλει χέρι» - η μαγείρισσα θάκανε την κλεψιά! Ξεκινήσαμε, νηστικοί και ταιλαιωμένοι και μεις και τα ζώα, και φτάσαμε κακόν κακώς στο Χάνι του Τσίκα. Πήγαμε μέσα, βάλαμε και τα ζώα, και μπαίνοντας στο δωμάτιο να κοιμηθούμε- «μαύρο ύπνο που κάναμε» - ήταν μέσα τρεις Αρβανίτες που πήγαιναν στα Γιάννενα να πουλήσουν λάδι. Οι Αλβανοί ήταν μουσουλμάνοι και σηκώθηκαν τα μεσάνυχτα να φάνε γιατί γιόρταζαν το Ραμαζάνι! Φάγαμε μαζί τους και μεις μπομποτά και ελιές. Φύγαμε το πρωί και φτάσαμε τα μεσάνυχτα στο χωριό. Είχαμε κουραστεί και μεις και τα ζώα τόσο σωματικά όσο και ψυχικά, που δεν έπαιρνε άλλο! Ευτυχώς όμως όλα καλά γιατί φέραμε αυτόν τον θησαυρό, το αραποσίτι και το λάδι.

Αυτά για να τα μαθαίνουν οι νεότεροι, που νομίζουν ότι όλα είναι παραμύθια. Κι αυτό γιατί δεν ένιωσαν κανέναν πόνο σαν τον δικό μας.

Με αγάπη
Ο Καπεσοδίτης Κ.Ζ.

Το παρελθόν μας σε φωτογραφίες

Από το παρόν τεύχος το περιοδικό μας καθιερώνει στήλη με τον παραπάνω τίτλο και θα δημοσιεύει φωτογραφίες που έχουν σχέση με τη ζωή και τις δραστηριότητες των Ζαγορίσιων κατά το παρελθόν.

Παρακαλούνται οι συνδρομητές μας να μας αποστέλνουν παλιές φωτογραφίες προς δημοσίευση με τις παραπάνω προϋποθέσεις.

Οι φωτογραφίες να είναι καθαρές, να αναγράφονται τα ονοματεπώνυμα των εικονιζόμενων ή μέρος αυτών και περιλήψη για την προέλευση της φωτογραφίας.

Η δημοσίευση στο παρόν τεύχος από την προπολεμική περίοδο (1938) όταν στο Πάπιγκο υπηρετούσε ως Κοινοτικός ιατρός ο αείμνηστος και αδόκχαμένος Πέτρος Ιωαννίδης.

Η παρουσία του ιατρού στο Πάπιγκο δημιούργησε στενούς δεσμούς μεταξύ των κατοίκων Παπίγκου και Κάτω Πεδινών και κυρίως στην νεολαία. Αλληλοεπισκέψεις, φιλοξενίες, ποδοσφαιρικές συναντήσεις και ορειβασίες γινόνταν συχνά. Εποχή που στις καρδιές όλων μας φώλιαζε η αγάπη και η ομόνοια. Η φωτογραφία είναι από την επίσκεψη στο Πάπιγκο ομάδος νέων από τα Κάτω Πεδινά. Η τοποθεσία είναι το πέτρινο γεφύρι μεταξύ Μεγάλου και Μικρού Παπίγκου. Φωτογράφος ο Παπιγκιώτης Κώστας Διαμαντής. Απεικονίζονται από αριστερά:

Ελευθέριος Δριγκόπουλος, Κλεομένης Γκράτζιος (Σουδενιώτης), Ιωάννης Ρωμανέλης (Παπιγκιώτης), Φίλιος Φελίδης, ο γελοστός Οικονόμου Βλάσης (Σουδενιώτης). Κάτω από το Βλάση ο Δημήτριος Γκέκης (Παπιγκιώτης), ο Ντίνος Ζωρδούμης (Σουδενιώτης), ο Δημοσθένης Αναγνωστόπουλος (Παπιγκιώτης), Βασίλειος Αρβανίτης (Σουδενιώτης). Από τους εικονιζόμενους στη φωτογραφία εν ζωή βρίσκονται σήμερα οι: Βλάσης Οικονόμου, Δημήτριος Γκέκης, Βασίλειος Αρβανίτης και ο φωτογράφος Κων/νος Διαμαντής.

(Από το φωτ. Αρχείο Κων/νου Διαμαντή)

Στα Ζαγόρια, μια τρέλα ωραία ένα Μουσείο
ΟΙ ΚΗΠΟΙ ΒΡΗΚΑΝ ΤΟΝ ΕΥΕΡΓΕΤΗ ΤΟΥΣ

Η πολιτεία έταξε. Τώρα ο Αγάπιος Τόλης περιμένει ανυπόμονα την ολοκλήρωση του σύγχρονου τριώροφου κτιρίου (400 μ. ο κάθε όροφος) όπου θα στεγαστούν μόνιμα με σωστό τρόπο, τα 40.000 αντικείμενα που ο θερμός αυτός Ηπειρώτης έσωσε, συλλέγοντάς τα επί 40 χρόνια.

Στο Προεδρικό Μέγαρο, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας κ. Κ. Στεφανόπουλος, στις αρχές αυτού του χρόνου τίμησε με τον Αργυρούν Σταυρό του Φοίνικος, τον επί 33 χρόνια Πρόεδρο της Κοινότητας Κήπων στα Ξαγοροχώρια Ζαγόρια. Το επίτευγμά του είναι μεγάλης πολιτικής αξίας. Ένας αληθινός άθλος. Γιατί όλοι γνωρίζουμε ότι, ιδίως μετά τον πόλεμο και την εξάλειψη που επέφεραν οι αλλεπάλληλοι εχθροί του Έθνους στα διασκορπισμένα χωριά της Ηπείρου, αναγκάστηκαν να νοικοκυριά ν' ανοίξουν πόρτες και σεντούκια και στον κάθε γυρολόγο να παραδώσουν όσο-όσο τα λιγοστά τους κινητά πράγματα.

Γέμισαν έτσι τα παλιατζιδικά της Αθήνας τα ταπεινά και τα πολυτελή, από τα αντικείμενα που ήταν ο βίος του Ηπειρώτη και της Ηπειρώτισσας. Φτώχυναν τα χωριά ολόκληρα και πλούτισαν τα αρχοντοσπίτια στην πρωτεύουσα αλλά και σ' άλλες πόλεις. Κυρίως όμως πλούτισαν οι έμποροι που εκμεταλλεύθηκαν την ανέχεια των άτυχων κατοίκων της κάθε μακρινής και απομονωμένης επαρχίας.

Τ' αυτό μιλούμε περί άθλου του Αγάπιου Τόλη. Επειδή στάθηκε ο ίδιος σαν φραγμός στο άδειασμα του χωριού του και των άλλων χωριών στα Ζαγόρια, από το πολύτιμο παραδοσιακό, γνήσια ελληνικό και άρα εθνικής αξίας περιεχόμενό τους.

Αυτός όλος ο πολιτιστικός πλούτος, χωρίς σ' εκείνον, θα παραμείνει εκεί που ανήκει.

Συνέλεξε απίθανης ποιικιλίας αντικείμενα ο Τόλης, που το καθένα είχε τη δική του σημασία, που θα αναδειχθεί καλύτερα όταν κάποια στιγμή —σε σύντομο χρόνο ελπί-

ζουμε— τοποθετηθούν στη σωστή τους θέση στον ετοιμαζόμενο ήδη εκθεσιακό χώρο στους Κήπους, μέσα σ' ένα κτίμα 35 στρεμμάτων.

Αυτό το θαυμαστό παράδειγμα αγάπης και αφοσίωσης στην ιστορία και την παράδοση της ιδιαίτερης πατρίδας του γνήσιου πατριώτη, αποτελεί ταυτόχρονα πολύτιμη συμβολή στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη ενός μακρινού τόπου, όπως τα Ξαγοροχώρια.

Η δημιουργία πόλων έλξεων σ' ένα από τα χωριά εκεί, είναι αμέσως-αμέσως ένας λόγος για την επίσκεψη της περιοχής. Με τον

του Μιχαήλ Μελά

καιρό, και πολύ γρήγορα ίσως, θα δημιουργηθεί μια κίνηση τουριστική που θα βοηθήσει σημαντικά στην οικονομική και κοινωνική αναβάθμιση των Κήπων και των γύρω χωριών.

Ο εσωτερικός τουρισμός ωφελεί κατά βάθος περισσότερο από τον εισαγόμενο. Γιατί λειτουργεί όλον τον χρόνο κι όχι μονάχα την εποχή του μαζικού τουρισμού. Πρωτίστως ο Έλληνας θέλει να γνωρίσει καλύτερα τις ρίζες του. Πώς ζούνε οι άλλοι Έλληνες εκεί στις απόμακρες εστίες τους, με τον γνήσιο τρόπο ζωής, μακριά από πολυτέλειες και καλοπέραση. Έχει ανάγκη να δει και να καταλάβει πώς ζούσαν οι πρόγονοί του, τι χρησιμοποιούσαν στα σπίτια τους ή στο κυνήγι τους ή ακόμα στον πόλεμο. Πώς καλλιεργούσαν τη γη, ποιο ήταν το βίος τους και από κει να κατανοήσει και ποιός ήταν ο βίος τους. Ο βίος ο γνήσιος Ελληνικός!

Έχουμε οι περισσότεροι —δεν θα πω όλοι— τραγικά απομακρυνθεί από τις ρίζες μας. Κι όμως αυτός ο σύνδεσμος, ο δεσμός, είναι εκείνο ακριβώς που μας δίνει μετὰ ξὺ μας σαν Έλληνες, και προπάντων σαν Χριστιανούς Ορθόδοξους. Γιατί ο δεσμός ο πιο γερός, ο άρρηκτος είναι η Εκκλησία. Μας κρατά σφιχτοδεμένους με την παράδοση, τοπική και εθνική. Κάθε γιορτή, κάθε μία επέτειος ξεκινά από τη λειτουργία μπροστά στο Τέμπλο της εκκλησίας και στα ειχονίσματα. Κι αυτά όλα μας κρατούν μαζί όλους σφιχτά δεμένους, οικογένειες, και κοινωνίες και πατρίδες. Αυτά κρατούν κοντά στην Ελλάδα τους δικούς μας της διασποράς. Η θρησκεία, η γλώσσα και οι παραδόσεις.

(Από την «ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ» ΤΕΥΧΟΣ «ΙΟΥΛΙΟΣ-ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ»)

Ν Ο Ε Μ Β Ρ Ι Ο Σ

Καθώς ο ενδέκατος μήνας του Γρηγοριανού ημερολογίου μας μήνη με καλό καιρό κι οι μέρες διαβαίνουν με γρηγοράδα, μας έρχονται στο νου πολλές αναμνήσεις.

Τότε, τα παλιά χρόνια, που αγωνιζόμασταν να επιβιώσουμε οργώνοντας με το ζευγάρι ή και σκάβοντας με το τσαπί τον Οκτώβριο και το Νοέμβριο χωράφια και πεζουλωμένα με ξερολιθιές κατεβανά σε πλαγιές και μεγάλα υψόμετρα.

Από το Σεπτέμβριο άρχιζαν οι βροχές και συνεχίζονταν ακατάστατα τον Οκτώβριο, ακόμη και το Νοέμβριο. Έτσι ποτίζονταν το χώμα κι οι σπόροι μπορούσαν να ριζώσουν και να βλαστήσουν.

Τη φωτεινή περίοδο οι βροχές άρχισαν από τον Αύγουστο, μας έκαναν πολλές ζημιές στα κηπευτικά και στις κληματαριές μας, αλλά το έδαφος εμποτίστηκε σε αρκετό βάθος. Έτσι θα περίμενε κανένας να αρχίσουν τα οργώματα κι οι σπορές των σταριών τον Οκτώβριο και το Νοέμβριο.

Όμως τώρα, για λόγους που θα εξηγήσω, άλλαξαν τα πράγματα για τον

«Η Πούλια βασιλεύει κι οπίσω παραγγέλνει: - Μήτε κουράδι στο βουνό, μήτε καράβι στο γαλά, μήτε ζευγάς στον κάμπο» - παροιμία Λασιθιώτικη. Από το «Καλαντάρι του 1917 με παροιμίες των μηνών», με φωτογραφίες του Σπύρου Βασιλείου και λαογραφικά του Δημ. Σ. Λονγκάνου.

τόπο μας. Όταν ταξιδεύουμε στο δρόμο προς Κόνιτσα, είτε στα Ζαγοροχώρια δεν βλέπουμε οργωμένα χωράφια. Οι κάμποι στο λεκανοπέδιο των Ιωαννίνων, της Λαψίστας, του Παρακαλάμου, της Κλειδωνιάς και της Κόνιτσας κτρινίζουν από τα καλαμπόκια, που είναι το Νοέμβριο στην περίοδο της ωρίμανσης. Μόνο λίγα τριφύλλια πρασινίζουν. Είναι ανοιξιάτικες καλλιέργειες με εξασφαλισμένη τη διάθεση της παραγωγής στις βιομηχανίες πτηνοτροφών και ζωοτροφών. Καλλιέργειες, που ποτίζονται είτε με νερό από τον υπόγειο υδροφόρο ορίζοντα —που μόλυνεται από τα λιπάσματα— είτε με φυσική ροή (κάμποι Παρακαλάμου, Κλειδωνιάς, Κόνιτσας).

Στα δικά μας τα Ζαγοροχώρια, τα πράγματα είναι χειρότερα. Ο κάμπος των Ασπραγγέλων οικόπεδα χέρσα περριφραγμένα και λίγα τριφύλλια. Ο κάμπος της Βίτσας, Ανω και Κάτω Πεδινών και Ελαφοτόπου βοσκοτόπια χέρσα και λίγα τριφύλλια.

Στους Κήπους στα ποτιστικά λίγοι οι πατατοκαλλιεργητές κι ο Λαγγός, όλο και απλώνεται. Και στα άλλα Ζαγοροχώρια καμιά καλλιέργεια Δημητριακών. Μόνο λίγα ανοιξιάτικα κηπευτικά. Ποιος άλλωστε να καλλιεργήσει, αφού τα χωριά ερημώνονται;

Ανεξάρτητα όμως από τα δικά μας, ο Νοέμβριος είναι ο μήνας με τις πολλές ονομασίες, τις παροιμίες και μερικά ιδιαίτερα χαρακτηριστικά. Ο θυμόσφορος λαός τον ονόμασε Σποριά ή και Μεσοσπορίτη. Οι μέρες μικραίνουν και νυχτάνε κάθε βράδυ γρηγορότερα. Το κύριο δυνάμειν και στα χωριά μας τζάκια και οι μασίνες (θερμάστρες-μαγειρεία) δεν σβήνουν, παρά λίγες ώρες τη νύχτα. Φοράμε πιο χονδρά ρούχα και σκεπάζομαστε με περισσότερα σκεπάσματα. Τελευταίος μήνας του φθινοπώρου και προαγγέλος του χειμώνα. Το Νοέμβριο βασιλεύει η Πούλια, ο αστερισμός των Πλειάδων, που επανεμφανίζεται (ανατέλλει) και πάλι στα τέλη του Μαΐου. Ο λαός κι αυτό το ουράνιο φαινόμενο δεν το άφησε ασχολίαστο: «Όντας η Πούλια βασιλεύει, ο καλός ο ζευγολάτης αποσπέρνει κι ούτε τσομπάνος στα βουνά, ούτε ζευγάς στον κάμπο».

Το Νοέμβριο στα Ζαγοροχώρια βγαζούμε και τα τσιπούρα. Γιορτές που σημαδεύουν το μήνα αυτόν πολλές και σημαντικές. Στις 8 των Ταξιδάρων, στις 11 του Αγίου Μηνά, στις 14 του Αγίου Φιλίππου, στις 21 τα Εισόδια της Θεοτόκου, στις 25 της Αγίας Μεγαλομάρτυρας Αικατερίνης και την τελευταία μέρα στις 30 του Αγίου Ανδρέα. Η γιορτή που κάρνησε τα υπόλοιπα. Από τις 14 Νοεμβρίου, του Αγίου Φιλίππου, ως τα Χριστούγεννα κι εκκλησία μας έχει καθορίσει τη Νηστεία των σαράντα ημερών. Το Σαραντάημερο ή Σαρακοστή. Δεν θα επεκταθώ περισσότερο. Αλλά ήθελα να επισημάνω πως άλλαξαν σήμερα τα πράγματα σε σύγκριση με την παλιά εποχή για λόγους οικονομικούς και εθιμικούς. Με προβληματίζει μόνο η αντίληψη του πολύτιμου νερού από τον υπόγειο υδροφόρο ορίζοντα για το πότισμα υδροβόρων καλλιεργειών καθώς και η μόλυνση του από τα λιπάσματα...

Καλή Σαρακοστή και Καλά Χριστούγεννα αγαπητοί Ζαγορίσιοι και φίλοι του περιοδικού μας

Γιάννινα 18 Νοεμβρίου 2002

ΚΩΣΤΑΣ Δ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

ΚΑΦΕ-

ΤΣΙΠΟΥΡΟ

«Το μαγαζί»

Τηλ. 0653-71238

Κάτω Πεδινά Ζαγόρι

ΓΕΝΙΚΗ Η ΚΑΤΑΚΡΑΥΓΗ

Πανίδα και χλωρίδα «μοχλοί» ανάπτυξης

«ΧΡΥΣΑΦΙ» Η ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΦΥΣΗ

Απαραίτητη προϋπόθεση, ο σεβασμός και η προστασία της

«Πληγή» η λαθροθηρία που αφανίζει και τα τελευταία προστατευόμενα είδη • Εξολοδρεύτηκε ένα ακόμη αγριόγινδο

Σε μια εποχή που ο προβληματισμός για την ανάπτυξη της Ηπείρου είναι έντονος, σε μια περίοδο που αναζητούνται τρόποι οι οποίοι θα δώσουν οικονομική ώθηση στις ορεινές περιο-

ΡΕΠΟΡΤΑΖ

χές (και όχι μόνο), ολοένα και περισσότερο γίνεται κατανοητός ο ρόλος που μπορεί και πρέπει να διαδραματίσει η εξωριστή και σπάνια χλωρίδα και πανίδα του τόπου μας.

Για να επιτευχθεί αυτό χρειάζεται αφ' ενός μεν να ληφθούν μέτρα προ-

Η ΚΥΝΗΓΕΤΙΚΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΚΑΤΑΔΙΚΑΖΕΙ ΤΟ ΓΕΓΟΝΟΣ

«Επικήρυξαν» τους λαθροθήρες

Απευθύνει έκκληση στους κυνηγούς να αναγνωρίσουν τους δράστες

Ρεπορτάζ
ΣΩΤΗΡΗΣ ΑΡΙΓΥΡΗΣ

Στην αποκάλυψη των λαθροκυνηγών, οι οποίοι με τις ενέργειές τους δυσφημούν όλους τους κυνηγούς του νομού Ιωαννίνων, στοχεύει η διοίκηση της Ε' Κυνηγετικής Ομοσπονδίας Ηπείρου μετά την αποκάλυψη ότι δύο άτομα σκότωσαν ένα αγριόγινδο στην οροσειρά της Τύμφης.

«ΗΠ. ΑΓΩΝ»
10-11-02

Παραφωνία ο Κυνηγετικός...

Η Ε' Κυνηγετική Ομοσπονδία Ηπείρου, αλλά και η Κυνηγετική Συνομοσπονδία Ελλάδος καταδικάζουν το γεγονός της παράνομης λαθροθηρίας στον Εθνικό Δρυμό Βίκου - Αώου, με θύμα ένα από τα λίγα αναπαυόμενα αγριόγινδα. Με απλά λόγια οι δύο φορείς που εκπροσωπούν τους κυνηγούς δεν αποδέχονται την γνησιότητα του βίντεο και του φωτογραφικού υλικού με τους δύο λαθροθήρες, να γδερνουν το άγριο ζώο. Μοναδική παραφωνία ήταν ο βιολογικός Σύλλογος Ιωαννίνων που δια του προέδρου του σχεδόν χαρακτηριστικά τλάσσο το βίντεο, βάζοντας ένα «ν». Τι άλλο πρέπει να δουν για να πιστέψουν; Μήπως έπρεπε οι υπεύθυνοι του WWF να συμβουλευθούν τους λαθροθήρες και να τους οδηγήσουν σπληνόμενους ενώπιόν τους;

«ΗΠΕΙΡΟΣ» 10-11-02

Στόχος, το αγριόγινδο της Πίνδου

Ενα αγριόγινδο της Πίνδου, από τα πλέον σπάνια και απειλούμενα με εξαφάνιση θηλαστικά, σκότωσαν επιτήδειοι λαθροθήρες, προφανώς για να πουλήσουν το κρέας του στη μαύρη αγορά, όπου το κιλό κοστίζει 50 ευρώ! Αυτόπτες μάρτυρες του εγκληματικού αυτού περιστατικού είναι μια επιστημονική ομάδα του WWF-Ελλάς, που πριν από λίγες μέρες ολοκλήρωσαν την ερευνητική τους αποστολή στην οροσειρά της Τύμφης (ανατολικές παρυφές του εθνικού δρυμού Βίκου - Αώου), με αντικείμενο την καταγραφή του πληθυσμού του είδους αυτού στην περιοχή της. Κατέγραψαν όμως το αποτρόπαιο γεγονός: Οι λαθροθήρες τεμάχισαν το ζώο, έβαλαν τα κομμάτια κρέατος σε σακάκια και πέταξαν το δέρμα του για να μην υπάρχει εμφανές αποδεικτικό υλικό πάνω τους. Δυστυχώς, τονίζει η περιβαλλοντική οργάνωση, καμία υπηρεσία του ελληνικού κράτους δεν μπορεί να σταματήσει αυτή την παρανομία. Για παράδειγμα, στο θέατρο που αγριόγινδο στην Τύμφη δεν γίνεται καμία πεζοπορία περιπολία από τους ελάχιστους κρατικούς θεροφυλάκες. Επιπλέον, δεν υπάρχει ούτε ένας σωστά εκπαιδευμένος και εξοπλισμένος μόνιμος φύλακας του εθνικού δρυμού Βίκου - Αώου.

«ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ» 7-11-02

ΗΠΥΡΟΣ

✓ Το λαγό βλέπουμε τον τορό φάγουμε* έτσι είναι με την υπόθεση των λαθροκυνηγών που σκότωσαν αγριόγινδο στον Εθνικό δρυμό Βίκου - Αώου.
✓ Όσοι είδαν το σχετικό βίντεο στα κανάλια (μπράβο στα παιδιά του WWF για τη δουλειά που έκαναν) είδαν ξεκάθαρα τους λαθροκυνηγούς να... γδερνουν με την παχιά τους το αγριόγινδο.
✓ Τι περισσότερη μαρτυρία χρειάζεται ώστε οι αρμόδιοι... να τους "τσιπλήσουν" και να τους οδηγήσουν στη δικαιοσύνη για τα περαιτέρω;
✓ Σητά τώρα μη δεν γνωρίζουν μεταξύ τους οι κυνηγοί κάθε περιοχής;
✓ Αν δεν τους γνώρισαν στην... Κόνισσα μπορεί να τους γνώρισαν στα... Γιάννινα ή κάπου αλλού γιατί το βίντεο έκανε άριστη δουλειά που δεν αμφισβητείται.
✓ Ας εντοπιστούν ταχιστα και ας οδηγηθούν στη δικαιοσύνη η οποία πρέπει να τους τιμωρήσει παραδειγματικά ώστε να αποτρέπεται στο μέλλον όχι απλά κάθε ανάλογη ενέργεια αλλά και... σκέψη ακόμη.
✓ Γρηγορέιτε, λοιπόν, φύλακες.

Χρειάζονται δρα-
στικά μέτρα για
την λαθροθηρία

Το νέο κρούσμα λαθροθηρίας που σημειώθηκε τις τελευταίες μέρες και μάλιστα εις βάρος ενός προστατευόμενου είδους ζώου, όπως είναι το αγριόγινδο και μάλιστα μέ-

σα σε εθνικό δρυμό, επανέφερε στην επικαιρότητα και στη σκέψη όλων μας το τι συμβαίνει με το κυνήγι και αν πράγματι υπάρχει δυνατότητα να γίνεται κάποιος έλεγχος από αρμόδια όργανα, ώστε να αποφεύγονται τα φαινόμενα λαθροθηρίας στην περιοχή μας. Είναι γεγονός ότι τα τελευταία χρόνια, οι λαθροκυνηγοί έχουν αυξηθεί σημαντικά και αυτό φαίνεται εύκολα εάν κανείς ρίξει μια ματιά γύρω του. Ακόμη και στην Παμβώτιδα, όπου το κυνήγι απαγορεύεται "δια ροπάλου", δεν είναι λίγες οι φορές που θρασυτατα σκοτώνουν ασιακρίτως τα ζώα συνυφάσσοντας και πιστό με την

ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΛΑΘΡΟΘΗΡΙΑΣ

Τι τους... φυλάτε κύριοι;
ΝΑ ΔΙΩΚΕΤΑΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΩΣ
ΚΑΙ ΝΑ ΔΙΚΑΖΕΤΑΙ
ΚΑΚΟΥΡΓΗΜΑΤΙΚΩΣ
Η ΛΑΘΡΟΘΗΡΙΑ ΣΤΟΥΣ
ΕΘΝΙΚΟΥΣ ΔΡΥΜΟΥΣ!
Όταν ο πρώτος ασυνείδητος εγκληματίας "φάει" τα
10 χρονάκια του χωρίς αναστολή, τότε θα ηρεμήσουν άπαντες

«ΠΡΩΤΑ ΝΕΑ 8-11-02

ΤΥΜΦΗ: Σκοτώνουν τα τελευταία αγριόγινδα για να πουλήσουν το κρέας τους στη μαύρη αγορά

Λαθροθήρες... υψηλού κινδύνου

Τα ελάχιστα αγριόγινδα που έχουν απομείνει στους εθνικούς δρυμούς της χώρας και έχουν χαρακτηριστεί «προστατευόμενο είδος», έβαλαν στο μάτι λαθροθήρες που σκαρφίστηκαν στα 2.400 μέτρα, προκειμένου να τα σκοτώσουν, καθώς το κρέας τους πουλιέται στη μαύρη αγορά 50 ευρώ το κιλό. Μέλη της WWF

«ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ» 7-11-02

ΘΕΜΑΤΑ

Πέμπτη 7 Νοεμβρίου 2002

ΠΡΟΣΦΑΤΟ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΟ ΛΑΘΡΟΘΗΡΙΑΣ ΕΝΤΟΠΙΣΕ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΟΜΑΔΑ ΤΟΥ WWF ΕΛΛΑΣ

Σκοτώνουν τα τελευταία αγριόγινδα της Πίνδου

Μάρτυρες λαθροθηρίας αγριόγινδου στις παρυφές του Εθνικού Δρυμού Βίκου - Αώου έγιναν μέλη επιστημονικής ομάδας του WWF Ελλάς και παρά την άμεση κινητοποίηση τους οι λαθροκυνηγοί κατάφεραν να διαφύγουν. Το WWF Ελλάς έχει επανειλημμένα καταγγείλει περιστατικά λαθροθηρίας αγριόγινδου στη βόρεια Πίνδο και συγκεκριμένα στους δύο εθνικούς δρυμούς του Βίκου - Αώου και της Πίνδου - Βάθια

Την Κυριακή 27 Οκτωβρίου δύο κυνηγοί μέσα στον Εθνικό Δρυμό είχαν σκοτώσει ένα αγριόγινδο το έδωσαν και το τεμάχισαν επί τοιούτου και πέταξαν το δέρμα του για να μην υπάρχει αποδεικτικό στοιχείο πάνω τους

Κτερεύσει. Στην απόκρημνη κορυφή του τοιούτου...
«ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟΣ ΑΓΩΝ» ΠΕΜΠΤΗ 7 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2002

«ΚΥΝΗΓΟΙ» ΕΞΟΤΩΝΟΥΝ ΤΑ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΑΓΡΙΟΓΙΝΔΑ ΤΗΣ ΠΙΝΔΟΥ
Λαθροθηρία σε προστατευόμενες περιοχές
Το περιστατικό βιντεοσκοπήθηκε από ερευνητική ομάδα του WWF Ελλάς

Ρεπορτάζ
ΣΩΤΗΡΗΣ ΑΡΙΓΥΡΗΣ

«ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟΣ ΑΓΩΝ» ΣΑΒΒΑΤΟ 23-ΚΥΡΙΑΚΗ 24 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2002

Στο μεγαλύτερο εχθρό της πανίδας τείνει να εξελιχθεί η λαθροθηρία στο νομό Ιωαννίνων, ενώ οι ελε-

Η ΕΞΑΦΑΝΙΣΗ ΤΟΥ ΑΓΡΙΟΓΙΔΟΥ ΑΛΛΟΙΩΝΕΙ ΤΑ ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΤΥΜΦΗΣ
Μέτωπο φορέων κατά λαθροθηρίας

Καλούν τους ελεγκτικούς μηχανισμούς να αναλάβουν ουσιαστική δράση και δηλώνουν ότι θα παλέψουν για να μη χάσουν ότι τους δώρισε η φύση

Το Κεντρικό Ζαγόρι

Στην εφημερίδα «Ηπειρος» της 5/11/2002 δημοσιεύτηκε η παρακάτω επιστολή του κ. **Βύρων Βαρζώκας**

Αγαπητέ κ. Διευθυντή,

Στο χθεσινό φύλλο της καλής εφημερίδας σας «Ηπειρος», σελ. 5, δημοσιεύεται επιστολή αναγνώστη σας από τους Κήπους, που ζητάει από συντάκτη σας προηγούμενο δημοσίευσμάτος να τον πληροφορήσει πώς λαμβάνει την έννοια «Κεντρικό Ζαγόρι», γεωγραφικά ή σύμφωνα με τις κατανόμες των Δήμων από τον «Καποδίστρια». Ο συντάκτης σας απαντά: «... είναι φανερό ότι με τον όρο Κεντρικό Ζαγόρι προφανώς αναφερόμαστε γεωγραφικά στην περιοχή που σήμερα αφορά τους δύο Δήμους και το Πάπιγκο βεβαίως και όχι το Ανατολικό Ζαγόρι».

Όμολογώ, κύριε Διευθυντά, ότι αν και Ζαγορίσιος δυσκολεύομαι να κατανοήσω την έννοια «Κεντρικό Ζαγόρι», όπως την ορίζει ο συντάκτης σας, μολονότι πιστεύω ότι αποτελεί μία περιεκτική συντόμηση για λόγους δημοσιογραφικούς και μόνο. Η δυσκολία μου έγκειται στο ότι γνωρίζω πως το νόημα του όρου «Κέντρο - Κεντρικός» σημαίνει το μέσον ενός χώρου, μιας περιοχής και όχι ένα μέρος της, ένα τμήμα της. Επομένως το Κεντρικό Ζαγόρι δεν μπορεί να έχει αδελφό-γείτονα μόνο προς τη μία πλευρά του, την Ανατολική και να μην έχει και προς την άλλη πλευρά του, τη δυτική. Ωστόσο το δημοσίευσμα, κ. Διευθυντά, μου δίνει την αφορμή να ασχοληθώ λεπτομερέστερα με το περιεχόμενο της έννοιας του όρου «Κεντρικό Ζαγόρι», μέσω των φιλοξενων στηλών της εφημερίδας σας. Έχω τη γνώμη πως έχει παρεξηγηθεί τα τελευταία τέσσερα - πέντε χρόνια.

Για το Ζαγόρι χρησιμοποιούμε τρεις προσδιορισμούς προκειμένου να συγκεκριμενοποιήσουμε σε ποιά περιοχή του αναφερόμαστε, όταν δεν αναφερόμαστε στο σύνολό του: Ανατολικό, Κεντρικό και Δυτικό. Προσδιορισμοί: Βόρειο (Ζαγόρι) και Νότιο (Ζαγόρι), με κεφαλαία τα Β και Ν, δεν έχουμε ακούσει ή διαβάσει. Όσον αφορά στις περιοχές ή διαβάσεις. Όσον αφορά στις περιοχές του Ζαγορίου, που περιλαμβάνουν οι τρεις Δήμοι του, μόνο ο του Ανατολικού ανταποκρίνεται στα πράγματα. Ο Δήμος Κεντρικού Ζαγορίου κατέχει το νότιο και το δυτικό τμήμα του Ζαγοριακού χώρου αφήνοντας έξω τα χωριά του κέντρου, πλην Διλόφου. Και ο Δήμος Τύμφης έχει στη δικαιοδοσία του και χωριά που δεν κείνται στην περιοχή του όρους Τύμφη («Ζαγοριακόν όρος» κατά Λαμπρίδην), αλλά στο μέσο του Ζαγορίου. Αλλά δεν είναι αυτός ο σκοπός μας εδώ.

Κατά την ταπεινή μου γνώμη, η έννοια του όρου «Κεντρικό Ζαγόρι» είναι διττή, μία στενότερη έννοια περιλαμβάνει ένα σύνολο επτά χωριών, που βρίσκονται στη μέση του σε σχήμα πλαγιασμένου Τ. Τα: Λεπτοκαρύα, Φραγκάδες, Νεγάδες, Κήποι, Δίλοφο, Κουκούλι και Καπέσοβο. Στην ευρύτερη έννοια, που είναι και η ορθότερη, περιλαμβάνονται εκτός από τα παραπάνω και τα χωριά: Βορέα: Βροδέτο, Τσεπέλοβο και Σκαμνέλι, νότια: Διπόταμο, Καλωτά, Μανασσή, Δίκωφο, Ελάτη και Ασπράγγελοι, δυτικά: Άνω Πεδινά, Κάτω Πεδινά, Ελαφότοπος, Βίτσα και Μονοδένδρι. Τα πέντε δυτικά ορισμένοι τα κατατάσσουν και στο Δυτικό Ζαγόρι. Τα χωριά του νότιου Ανθρακίτης, Καβαλάρι και Καριές είναι προέκταση του Κεντρικού Ζαγορίου, υπάγονται όμως —πολύ σωστά— στο Δήμο Ανατολικού Ζαγορίου, γιατί ανέκαθεν η επικοινωνία τους με τα Γιάννινα γινόταν μέσω Καμπέραγα. Πέντε χωριά, Μεσοβούνι, Άγιος Μηνάς, Αρίστη, Βίκος και Πάπιγκο αποτελούν το κυρίως Δυτικό Ζαγόρι, μολονότι τα τέσσερα πρώτα υπάγονται διοικητικά στο Δήμο Κεντρικού Ζαγορίου. Δεν πρέπει να συγχέουμε τη διοικητική με τη γεωγραφική - χωροταξική διάθεση, αν και το ορθό είναι να συμφωνούν οι δυο τους). Τέλος, τα τρία βορειότερα χωριά Ηλιοχώρι, Βρυσχώρι και Λαίδια διατηρούν, νομίζω, την ιδιαιτερότητά τους στον καθημερινό μας λόγο, επειδή είναι πολύ αποκομμένα από το Κεντρικό Ζαγόρι. Διοικητικά ανήκουν στον Δήμο Τύμφης.

Ενα δεύτερο στοιχείο που μας βοηθάει να κατανοήσουμε τη φυσική διαίρεση του Ζαγορίου και ιδιαίτερα το ποιος είναι ο χώρος του Κεντρικού Ζαγορίου είναι οι εισοδοί από τις οποίες θα μπει στην περιοχή του ο επισκέπτης, που ξεκινάει από τα Γιάννινα. Οι εισοδοί ήταν —και είναι— ανέκαθεν οι ίδιες. Στο Ανατολικό Ζαγόρι μπαίνει κανείς από του Καμπέραγα. Μάλιστα πριν να γίνουν οι αυτοκινητόδρομοι από την ίδια πύλη επικοινωνούσαν και τα χωριά Διπόταμο και Λεπτοκαρύα. Στο Δυτικό Ζαγόρι πηγαίνουμε από Καλπάκι-Καλλιθέα. Και στο Κεντρικό Ζαγόρι περνούμε από τον αυχένα του Μισοκί-λιου επάνω από το Δίκωφο και από το Ροντοβάνι των Ασπραγγέλων. Γενικά το Κεντρικό Ζαγόρι έχει σαφή και φυσικά όρια από τα άλλα δύο τμήματα του ενός και αδιαίρετο Ζαγόρι.

Όμως, κ. Διευθυντά, το Ζαγόρι δεν είναι μόνο ένας γεωγραφικός χώρος σπάνιας ομορφιάς και ούτε ένα εξαιρετικό και σοφά δομημένο περιβάλλον, που ο επισκέπτης του ενός τμήματός του δεν προφταίνει ούτε μια ματιά να ρίξει. Το Ζαγόρι είναι, όπως πολύ καλά γνωρίζετε, σαν μεγάλος φίλος του που είστε, και μία θαυμάσια οργανωμένη κοινωνική ζωή, μία ιστορία και ένας πολιτισμός που απαιτούν πολύ χρόνο, για να τα γνωρίσει κανείς. Το Ζαγόρι είναι και κάτι άλλο, που δεν πρέπει ούτε στιγμή να λησμονούμε εμείς οι Ζαγορίσιοι, είναι συμπεριφορά και ήθος.

Ζητώντας συγγνώμη για την μακρογορία διατελώ
Με πολύ τιμή

ΒΥΡΩΝ ΒΑΡΖΩΚΑΣ

Γιάννινα, 2 Νοέμβρη 2002

Επιστολή

Νέα Υόρκη 11/11/02

Προς την εφημερίδα
«Το Ζαγόρι μας», **Ιωάννινα**

Κύριοι

Διάβασα στο έγκριτο περιοδικό σας Σεπτεμβρίου 2002 πληροφορίες Χ. Παπαϊωάννου «ενημέρωση σχετικά με την συγκέντρωση του κυνηγετικού Συλλόγου Ζαγορίου για το Εθνικό Πάρκο βορείας Πίνδου την επιβεβλημένη απάντηση «Εθνικό Πάρκο βορείας Πίνδου» του κ. Γ. Γκρουϊδη, και την επιβεβλημένη ανταπάντησή της ΙΛΕΖ.

Λυπήθηκα για τις αντεκλήσεις, αντιπαράθεσεις και διαξιφισμούς.

Η πρόθεσή μου δεν είναι να εμπλακώ στα εσωτερικά σας, ούτε να συμβουλευτώ τί να κάνετε, είναι δική σας δουλειά να βρείτε τις λύσεις αφού ξεύρετε τα πράγματα καλλίτερα.

Γράφω τούτο το γράμμα για να σταθώ σ' ορισμένα σημεία αυτών των γραπτών που μπορώ να εκφέρω την γνώμη μου ένας απλός παρατηρητής μακριά από τις προσωπικές αντιλήψεις, και ως Ηπειρώτης που ενδιαφέρεται και αγαπάει το Ζαγόρι.

«Δεν κομίζω γλαύκα εις Αθήνας» εάν παρατηρήσω ότι στη λύση ενός σοβαρού προβλήματος παραμερίζονται ο ανταγωνισμός (ποιός έκανε τι) και όλοι οι φορείς που υποτίθεται εργάζονται για τον ίδιο σκοπό ενώνων τις δυνάμεις συνεργάζονται και αλληλοβοηθούνται.

Δεν εισέρχομαι σε λεπτομέρειες ιδρύσεως η μη του Εθνικού Πάρκου αγνοώντας τις διατάξεις, τον χώρο, τον σκοπόν κτλ θα σταθώ μόνον σε μερικά σημεία της επιστολής του κ. Γ. Γκρουϊδη όπου μπορώ ανεπιφύλακτα να εκφράσω τις θέσεις μου.

Όπως π.χ. γράφει «επί τέλους η εφημερίδα σας ασχολείται και με σοβαρά προβλήματα του Ζαγορίου. Είμαι για πολλά χρόνια συνδρομητής της εφημερίδας την διαβάζω κάθε φορά από αρχής μέχρι τέλους. Παρατηρώ ότι είναι μια φωνή αμερόληπτη πληροφοριακή και αντανάκλα μέσα από τις σελίδες της το ενδιαφέρον, την αγάπη για τα προβλήματα του Ζαγορίου.

Επί πρόσθετα λαμβάνεται υπ' όψιν η εθελοντική προσφορά και όλοι γνωρίζουμε τις προσωπικές θυσίες των εθελοντών.

Και αλλού «Με χαρά θα σας δεχόμαστε εσάς και το «Ζαγόρι μας» κάθε φορά που θα βαριέστε τη ζωή της πόλης».

Εδώ κύριε Γκρουϊδη λυπάμαι αλλά διαφωνώ ριζικά και παντελώς, το σχολείο αυτό είναι απαράδεκτο και προβλητικό για τα μέλη του Δ.Σ. της ΙΛΕΖ όταν υποτιμάται το ενδιαφέρον των και την αγάπη των για το Ζαγόρι.

Θα προσπαθήσω να περιγράψω μερικές προσωπικές μου εμπειρίες

που είχα με μερικά μέλη του Δ.Σ. καθώς και με τους υπόλοιπους που γνωρίζω εκτιμώ και σεβόμαι.

Αφήνω προς στιγμήν την προσφοράν των και τα έργα των που είναι γνωστά σ' όλους και επανέρχομαι στην αγάπη των για το Ζαγόρι. Εδώ η ιστορία αρχίζει προ 40-50 ετών όταν είμαστε συμμαθητές στην γεραρά Ζωμιαία σχολή των Ιωαννίνων με τα δύο εκλεκτά μέλη των συμβουλίων τους κ.κ. Χ. Χριστοδούλου και τον Β. Τζιόβα, που από τότε η αδελφική φιλία συνεχίζεται.

Η φιλία μας αυτή ήταν αφορμή να επισκεφθώ το Ζαγόρι πάμπολλες φορές ως φιλοξενούμενος στο σπίτι του Κ. Χριστοδούλου που ο συγχαυμένος ο πατέρας Τζιμής Χριστοδούλου με καλοδεχόταν με ανοιχτές αγκαλιές και μου έφτιαχνε το φαγητό που αγαπούσα «Πατρικασ».

Με τους φίλους μου γύρισα σχεδόν όλο το Ζαγόρι και έχω προσωπικές εμπειρίες της αγάπης, της υπερηφάνειας και το ενδιαφέρον των για το Ζαγόρι. Θυμάμαι επίσης τους Ζαγορίσιους καθηγητές τον μ. Πρίτσο από Αρίστη τον φυσιολάτρη μ. Στάρα από το Πάπιγκο που πάντοτε μιλούσαν για το Ζαγόρι.

Η φιλία μου με τους συμμαθητές μου που διεκρίνοντο από τότε για το ήθος το ακέραιο του χαρακτήρα και η επίδραση των καθηγητών επιρέασαν έναν Πανγωνισμό ν' αγαπάει το Ζαγόρι.

Η αγάπη αυτή μεγάλωσε με συγγενικούς δεσμούς και ο αδελφός μου Άλκης αγαπάει περισσότερο τον Πάπιγκο από τα Κάτω-Ραβένια.

«Τα 44 χωριά του Ζαγορίου αναπνέουν την ελαφρότητα του χιονιού και εισπνέουν το άρωμα του δάσους» έγραψε κάποιος συγγραφέας. Ο πολιτισμός του η ιστορία του η ομορφιά του καθιστούν το Ζαγόρι το ομορφότερο κομμάτι της Ηπείρου.

Να γιατί το αγαπούμε. Κύριε Γκρουϊδη ομολογώ ότι δεν έχουμε γνωριστεί. Δεν διάβασα και δεν γνωρίζω τις προσφορές σας στο Ζαγόρι: είναι εμφανές ότι και σεις το αγαπάτε. Ελπίζω να έχω την ευκαιρία να γνωριστούμε το καλοκαίρι.

Παραμιππώντας εξομολογούμαι ότι τόσο ο αδελφός μου όσο και εγώ είμαστε κυνηγοί και θα χαρούμε να γίνουμε μέλη του συλλόγου σας. Ομολογώ επίσης τις κυνηγετικές μου αδυναμίες ότι κομμάτι φάρ δεν αρεσκόμθα με ορισμένους περιορισμούς.

Ας ευχιστώμε ότι όλα θα πάνε καλά και μια μέρα θα κυνηγήσουμε και μαζί.

Με εκτίμηση
ΧΡ. ΚΟΞΟΒΙΤΣΑΣ
πρώην πρόεδρος του Ηπειρ. Συλλόγου
Αναγέννησης
πρώην πρόεδρος της κοινότητας Αγίου Δημητρίου Αστρίας

**ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΚΟΥΚΟΥΛΙΩΤΩΝ
«ΕΥΓΕΝΙΟΣ ΠΛΑΚΙΔΑΣ»**

Κουκούλι 8-11-2002

Προς
Το περιοδικό
«ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ»

Έκφραση ευχαριστιών

Η αδελφότητα Κουκουλιωτών «Ευγ. Πλακιδας» αισθάνεται την υποχρέωση να ευχαριστήσει και δημοσίως τον καλό μας χωριανό, που μένει στο Βόλο, Μιχάλη Καρατζά, για την προσφορά στην αδελφότητα μια σειράς οπτικοακουστικών οργάνων μαζί με το εποπτικό υλικό και μιας σειράς βιβλίων που έχει ο ίδιος εκδόσει.

Η ενέργειά του αυτή μας δίνει το κουράγιο να συνεχίσουμε το δύσκολο έργο που έχουμε ξεκινήσει και που σκοπό έχει την πνευματική ανάπτυξη του χωριού μας και την προβολή του, το οποίο φαίνεται πόσο αγαπά.

Είμαστε σίγουροι ότι το παράδειγμά του θα το ακολουθήσουν και άλλοι, αφού όλοι μας αγαπούμε το χωριό μας.

Η αδελφότητα θα τον περιμένει, όποτε μπορούσε να ρθει στο χωριό μας, να τον φιλοξενήσουμε να τον ξεναγήσουμε, να περάσουμε λίγες ευχάριστες ώρες κάτω από τον πλατάνο μας δίπλα στην εκκλησία μας.

Για την αδελφότητα

Ο πρόεδρος

Γιάννης Βακάμης

Προς τη Συντακτική Επιτροπή της εφημερίδας «Το Ζαγόρι», Ιωάννινα

Αγαπητοί συμπατριώτες,

Το διήμερο 28 και 29 Σεπτεμβρίου συμμετείχα οικογενειακώς σε εκδρομή που έγινε σε περιοχές, πόλεις και χωριά της Δυτικής Μακεδονίας και ειδικότερα στην Καστοριά, τη Φλώρινα, το Νυμφαίο Φλωρίνης και στις Πρέσπες.

Στις Πρέσπες επισκεφθήκαμε τα χωριά Άγιο Γερμανό, Ψαράδες και τα αξιοθέατα της περιοχής, όπως το νησί του Αγίου Αχιλλείου και τις εκκλησίες και άλλα.

Στον Άγιο Γερμανό, στην πλατεία του χωριού σταθμεύσαμε για καφέ και ξεκούραση. Καθίσαμε σε ένα μαγαζί-ταβέρνα με την επωνυμία:

ΚΑΦΕ-TABERNA «ΤΟ ΤΖΑΚΙ»

TAMΠΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Πλατεία Αγίου Γερμανού

ΑΓΙΟΣ ΓΕΡΜΑΝΟΣ

ΤΗΛ. (03850) 51470

Η ευγένεια, η εξυπηρέτηση των

εκδρομών και η όλη προσφορά και φιλόξενη συμπεριφορά του καταστήματάρχη κ. Γεωργίου Τάμπα μας εντυπωσίασε όλους τόσο πολύ, που εγώ ενδιαφέρθηκα να μάθω από που είναι αυτός ο άνθρωπος. Μου είπε ότι είναι Ηπειρώτης. Περιττό να με τη συγκίνησε που ένοιωσα, όταν άκουσα ότι είναι Ηπειρώτης. Στη συνέχεια της συζήτησής μας, μας ενημέρωσε, ότι εκεί επάνω στην περιοχή των Πρεσπών υπάρχουν τα παρακάτω χωριά με κατοίκους καθαρά Ηπειρώτες, τα οποία είναι τα εξής: Άγιος Γερμανός, Ιεροπηγή, Βροντερό, Κρυσταλλοπηγή, Πύλη και Καλλιθέα. Η χαρά μας φυσικά δεν περιγράφεται που συναντήσαμε εκεί επάνω Ηπειρώτες και πληροφορηθήκαμε ότι υπάρχουν εκεί πολλά χωριά με Ηπειρώτες κατοίκους.

Μετά από την ανέλπιστη αυτή έκπληξη, συνεχίσαμε την περιήγησή μας, όπου η εκδρομή υπήρξε θαυμάσια και άφησε σε όλους μας άριστες εντυπώσεις.

Επειδή ξέρουμε ότι και η εφημερίδα σας οργανώνει εκδρομές παρόμοιες ανά την Ελλάδα, θεωρώ σκόπιμο να επισημάνω, ότι θα ήταν χρήσιμο να πραγματοποιήσετε και σεις ανάλογες εκδρομές στις περιοχές των Πρεσπών και να επισκεφθείτε όσα χωριά περισσότερα μπορείτε, απ' αυτά που αναφέρθηκαν πιο πάνω. Θεωρώ ότι είναι μία πρώτη τάξεως ευκαιρία για επαφή και ανάπτυξη σχέσεων μεταξύ Ηπειρωτών συμπατριωτών. Φυσικά οι εκδρομές αυτές γίνονται από την Άνοιξη και μετά.

Με πολλούς φιλικούς και πατριωτικούς χαιρετισμούς

Αθανάσιος Αντ. Καφέτσος
Λάρισα

**ΤΟ ΝΕΟ Δ.Σ.
ΤΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑΣ
ΣΑΡΑΚΑΤΣΑΝΑΙΩΝ
ΗΠΕΙΡΟΥ**

Έγιναν την Κυριακή 10-11-02 οι αρχαιότητες στην Αδελφότητα Σαρακατσαναίων Ηπείρου το Νέο Δ.Σ. έχει ως εξή:

— Πρόεδρος: Καραγιάννης Σπυριδών

— Αντιπρόεδρος: Μπονοβάς Αντώνιος

— Γραμματέας: Δόσης Θωμάς

— Ταμίας: Βέντζης Νίκος

— Μέλη: Βαγγελής Γιάννης

Γιαννάκος Δημήτριος

Ντέτσικας Παναγιώτης

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ
ΓΙΑ ΤΟΥΣ
ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΕΣ**

Μοναδική πηγή εσόδων για «ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ» αποτελούν οι ετήσιες συνδρομές και προσφορές των συμπατριωτών μας.

— Από αμέλεια **ΑΣ ΜΗ ΤΟ ΞΕΧΝΟΥΜΕ** για να συνεχίσουμε απρόσκοπτα την έκδοσή του.

Η ΣΥΝΤ. ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Φεγγαροπρόσωση (τραγουδι καθιστικό ή χορευτικό;)

Το καλοκαίρι του 1981 είχα έρθει στην Ελλάδα από την Γερμανία για διακοπές. Της 15 Αυγούστου βρέθηκα στο Τσεπέλοβο στο πανηγύρι όπου έπαιζαν τα «τακούτσια». Σ' όλο το βράδυ μπορεί και 10 άτομα να χόρεψαν την —Φεγγαροπρόσωση— παραξευεύθηκα το τραγούδι αυτό δεν το ξανά είχα δει να το χορεύουν. Την άλλη μέρα βγήκα στην πλατεία εκεί συνάντησα τον Κώστα Καψάλη, χαιρετηθήκαμε ο Κώστας είχε κάποια ιδιαίτερη συμπάθεια σ' εμένα λόγω που είμασταν Κοντοχωριανοί μου άρεσε να μου λέει παλιές ιστορίες για τα τραγούδια μας για τους μερακλήδες της παλιάς καλής εποχής. Σε κάποια στιγμή τον ρώτησα (εδώ σας παραθέτω το διάλογο που κάναμε).

— Μπάρμπα Κώτσιο θέλω να μου λύσεις μια απορία για το τραγούδι —Φεγγαροπρόσωση— τί είναι καθιστό ή χορευτικό;

Με κύτταξε στα μάτια και χαμογέλασε.

— Χορεύεται, ορέ χαμένα (αυτό το είπε καλοπροέρετα το έλεγε πάντα)

Ο Γιάννος περνοδιάβαινε;

— Όχι μπάρμπα Κώτσιο αυτό είναι τραγούδι τραπέζιου

— Εμ' τότες πώς να χορεύεται «Φεγγαροπρόσωση». Το τραγούδι αυτό είναι καθιστικό. Πατινάδα Γιαννιώτικη, το τραγουδούν μια παρέα από δω και μια από εκεί εμείς το φέραμεν τα «Τακούτσια» στο Ζαγόρι. Είπαμε χτες σε μερικούς π'νυοιαν από τραγούδια, ότι το τραγουδι αυτό δεν χορεύεται αλλά που να εξηγήσεις σ' όλους. Αστο' ν' μπουδών.

— Θα σπω μια ιστορία με το τραγούδι αυτό ήταν το 1954 Δεκαπενταύγουστος εμείς πέζαμεν εδώ στο Τσεπέλοβο με το Φίλιππα Ρούντα κλαρίνο. Στ' Βίτσα είχαν τσ' χαλκούς με το Γιώργο Τράκη και τον Μήτσο Γκανά, οι χαλκοί δεν έρχονταν τακτικά στο Ζαγόρι' αλλά αυτή τη χρονιά είχαν έρθει για κάποιο γάμο στη Βίτσα και έπεξαν και στο Παν'γύρ. Εμείς σκολάσαμεν στο Τσεπέλοβο και πήραμεν το λεωφορείο το πρωί κι κατήχηκαμε στο Κουκούλι' και από κει με τα πόδια θα πηγήναμεν στο χωριό, τ' ν' άλλη μέρα είχαμεν κάποιο γάμο, κ' ήρθε κ' ο Φίλ'ππας μαζί μας στα Κάτω Σεντινά (Κάτω Πεδινά) βλέπς τότες δεν υπήρχαν τα αυτοκίνητα όπως σήμερα και εξυπηρετιόμασαν με το λεωφορείο.

Όταν κοντοφάτασαμεν στ' Βίτσα ακούμε όργανα στο μεσοχώρ' οι Βιτσανοί γλεντούσαν ακόμα είχε πολλούς γλετσόδες η Βίτσα κι ματσό (Λεφτάδες) γι' αυτό γίνονταν κι το καλύτερο πανηγύρι. Ήταν κάμια (30) τρανταριά άτομα στρωματάδα κι σχεδόν όλ' ματό (μεθυσμένοι), αλλά δεν έφευγαν από τα όριά τους. Τα όργανα έπαζαν τραγούδια της τάβλας.

Μόλις μας είδαν σκώθηκαν μας αγγάλισαν ύστερα ήταν όλ' γνωστοί χαιρετήθηκαν κι μη τσ' χαλκούς, μας κέρασαν κ' αφού πήραμεν μια ανάσα σκουθήκαμεν να φύγουμε.

— Πού θα πάτε, μας είπαν, εδώ θα κάτσετε. Να μας πείτε δύο τραγούδια κ' ισιές, τσ' λω' κ' ιγώ.

— Τί να μας κάνετε ιμάς εσείς έχετε όργανα καλύτερα απ' τιμάς. Η αλήθεια είναι ότι ζήλεψα λίγο.

— Θα πηξεται όλ' μαζί και οι δυο κομπανιές είστε το ίδιο η μια καλύτερη απ' την άλλη μας είπαν.

— Αυτό νασιτώ, Μήτσιο μ', μας κολακίζει, δεν τσ' χαλάσαμεν χατίρι, κάτσαμεν.

— Ο Κώτσιο πιο θα πούμε μλέει ο Ζιούλης

— Τ' Φεγγαρόσωπ τσ' είπα κι βάλ' τα δυνατός

Σ' αυτά τα τραγούδια δεν μπορούσαν να μας φτάσουν οι χαλκοί πέζαμεν χωρίς τα κλαπατσιόγκα να χόχουμε τώρα (εννοούσε τους Ενισχιτάς και τα Μεγάφωνα) τότες για ν' ακ' σ' της έπρεπε νάχς φωνή αλλιώς δε σ' γκηη κανέναν. Άρχισε ο Φίλ'ππας κι αμέσως ο Τάσιο Χαλκιάς κι δυο οι κομπανιές παίζαμεν μαζί, ένα στιχάκι ήνε ο Ζιούλης το άλλο ο Φώτς ο Χαλκιάς μιτά γω το άλλο ο Γιώργος ο τράκ'ς, ο Γκανάς όλοι μαζί κι κράτην Μήτσιουμ, αυτό το τραγούδι μη τα «Δώντια» κι μη τα «μαλώματα» 40 λεπτά κι αντί για δυο τραγούδια φύγαμεν για το χωριό τσ' 5 η ώρα απόγευμα κ' είχα γην κι ιγώ «ματό» Θμιέμαι αυτή τ' στιγμή κ' ανατριχιάζου εκεί ν' ακούσεις μελωδία εκεί να δης συγχρονισμό κι συναγωνισμό μαζί οι δυο κομπανιές. Νά σπω, Μήτσιου μ' ήταν μια από τσ' καλύτερες στιγμές που σέζησα σαν μουσικός, αυτά πολύ λίγες φορές συμβαίνουν.

Αυτά μου είπε ο Κώστας Καψάλης της 16 Αυγούστου το 1981.

Ευχαριστώ

Δημήτριος Αθ. Τσουμάνης

Bielefeld (Μπίλεφελτ) 19-10-2002

ΠΟΛΙΤΕΣ ΑΠ' ΟΛΗ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΣΥΝΑΝΤΗΘΗΚΑΝ ΣΤΗΝ ΤΥΜΦΗ ΤΟ ΣΑΒΒΑΤΟΚΥΡΙΑΚΟ

Εδελόντες στην προστασία της πανίδας

Συμμετείχαν στην καταγραφή των πληθυσμών του αγριόγιδου, που οργάνωσε ο WWF Ελλάς, και δηλώνουν αποφασισμένοι να συνδράμουν κάθε ανάλογη προσπάθεια

Η δημοσιοποίηση της λαθροθηρίας στην Πίνδο και οι εικόνες με το σκοτωμένο αγριόγιδρο από τους δύο άγνωστους «κυνηγούς» δεν είχε ως μοναδικό αποτέλεσμα την καταδίκη του γεγονότος από τις επίσημες οργανώσεις των κυνηγών (Κυνηγετική Συνομοσπονδία Ελλάδας, Ε' Κυνηγετική Ομοσπονδία Ηπείρου).

Το πλέον ενθαρρυντικό είναι η ευαισθητοποίηση πολλών πολιτών (έφτασαν συνολικά τους 35) που ανταποκρίθηκαν θετικά στο κάλεσμα του WWF Ελλάς και το περασμένο Σαββατοκύριακο αποφάσισαν χωρίς πολλή σκέψη να ανεβούν μέχρι την οροσειρά της Τύμφης. Στόχος τους ήταν να συμβάλλουν στην προσπάθεια που καταβάλλει η περιβαλλοντική οργάνωση για την προστασία του αγριόγιδου της περιοχής και πήραν μέρος στις αποστολές - ομάδες καταγράφοντας όλες τις ώρες και των δύο ημερών τους πληθυσμούς του σπάνιου αυτού είδους. Είναι

Οι «εθελοντές για την προστασία της πανίδας» στέλνουν μήνυμα πως η διατήρηση της ισορροπίας της φύσης είναι υπόθεση συλλογική και χωρίς γεωγραφικά όρια.

Οι «εθελοντές για την προστασία της πανίδας» που με το δικό τους τρόπο στέλνουν ένα ελπιδοφόρο μήνυμα πως η διατήρηση της ισορροπίας της φύσης και η προστασία σπάνιων ειδών της πανίδας είναι υπόθεση συλλογική και ξεπερνά τα όρια του νομού ή της περιφέρειας Ηπείρου.

Μαγεία και ενθουσιασμός

Ορισμένοι ταξίδεψαν από την Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη και η συνάντηση έγινε στο καταφύγιο της Αστράκας. Εκεί, δόθηκαν οι οδηγίες από τον υπεύθυνο του WWF Ελλάς, **Χαρητάκη Παπαϊωάννου** και συγκροτήθηκαν οι ομάδες που εξοπλίστηκαν με κιόλια, νερό και τρόφιμα για να πάρουν μέρος στην αποστολή. Εμφανής ήταν η κούραση τις ώρες της επιστροφής —ορισμένοι επέστρεψαν το Σάββατο το βράδυ στις 8 στο καταφύγιο και την Κυριακή επέστρεψαν στα Γιάννινα στις 12 το βράδυ— αλλά όλοι δήλωναν ενθουσιασμένοι. «Μαγεύτηκα από την ομορφιά του τοπίου και **χάρηκα ιδιαίτερα που έλαβα μέρος στην καταγραφή του αγριόγιδου**», λέει η **Κατερίνα Ιωάννη**, δασολόγος, που συμμετείχε για πρώτη φορά και από τις αρχές του χρόνου έχει εγκατασταθεί στα Γιάννινα. «Δράσεις σαν κι αυτή είναι απαραίτητες για τη διάωση του σπάνιου είδους», προσθέτει.

Ένα σημαντικό πολιτιστικό προϊόν, το οποίο ανέλασε και πρόβαλε το Ριζαίο Ιδρυμα, μέσω του Εκθεσιακού Κέντρου στο Μονοδένδρι, άρχισε να κάνει το γύρο της χώρας μας και του κόσμου. Πρόκειται για την Έκθεση «Εικόνες της Ελλάδας» του Fred Boissonnas, η οποία, ως γνωστό, μετά την λήξη της στο Μονοδένδρι, εμπλουτίστηκε με νέο υλικό για να αποτελέσει δύο αυτόνομα εκθεσιακά σύνολα, που το ένα θα κινείται εντός Ελλάδας και το άλλο στο εξωτερικό «για να ξαναφέρει», όπως έγραψε κάποιος, «στην καρδιά των απανταχού Ελλήνων το ελληνικό φως και την ομορφιά».

Ηδη οι «Εικόνες της Ελλάδας» εκτίθενται στο Τελλόγλειο Ιδρυμα Τεχνών της Θεσ/νίκης, με εντυπωσιακά μεγάλο αριθμό επισκεπτών. Σημειώνεται ότι, εκτός των άλλων, έχουν δηλώσει ότι θα επισκεφθούν την Έκθεση Boissonnas σε οργανωμένες ομάδες μέχρι τέλος Ιανουαρίου του επόμενου έτους 40.000 μαθητές και φοιτητές

Ρεπορτάζ: ΣΩΤΗΡΗΣ ΑΡΓΥΡΗΣ

Δύο μέλη της ομάδας παρακολουθούν με τα κιόλια τα αγριόγινδα.

Ο **Χρήστος Καραγιάννης**, φοιτητής Κτηνιατρικής, ήρθε από τη Θεσσαλονίκη. Πρώτη φορά ανέβηκε σε βουνό και δηλώνει μαγεμένος από την ομορφιά του αλπικού τοπίου και ενθουσιασμένος «από όλη τη φάση». «**Ενθουσιάστηκα τόσο πολύ που είδα αγριόγινδο στον ύπνο μου. Αλλά και η συλλογικότητα της όλης προσπάθειας ήταν υπέροχη εμπειρία**», σημειώνει.

Οι «εθελοντές για την προστασία της πανίδας» στέλνουν μήνυμα πως η διατήρηση της ισορροπίας της φύσης είναι υπόθεση συλλογική και χωρίς γεωγραφικά όρια

Να μη μείνει νεκρό τοπίο

Μαγεμένος από το «εντυπωσιακό τοπίο και την άγρια ομορφιά» έμεινε ο **Γιάννης Μαρίνος**, ερευνητής του WWF Ελλάς για το τσακάλι, που ανέβηκε για πρώτη φορά στην Τύμφη. «Ήταν μια μοναδική εμπειρία και ένα μοναδικό τοπίο. Το θέμα είναι να μην είναι νεκρό. Ακόμη η περιοχή κάτι κρατάει και δεν πρέπει να χυθεί», επισημαίνει. Μάλιστα, δηλώνει διατεθειμένος όχι μόνο να ξανάρθει στην περιοχή, αν χρει-

αστεί, αλλά, όπως λέει, «**χωρίς καμία επιφύλαξη το συστήνω ανεπιφύλακτα και σε όλους τους φίλους**».

Το παράπονό τους, γιατί και τις τρεις φορές που ήρθε στην περιοχή (Σμόλικας και Γκαμήλα) «**βρήκε κυνηγούς σε απαγορευμένα μέρη**», μεταφέρει μέσω του «Η.Α.» στις αρμόδιες υπηρεσίες ο **Βασίλης Εμμανουηλίδης**, μελισσοκόμος, από τη Θεσσαλονίκη. Όσο για την εμπειρία του διήμερου δηλώνει απόλυτα ικανοποιημένος. «**Με ενθουσιάζει η συλλογικότητα και το να ξέρω ότι υπάρχουν άνθρωποι που νοιάζονται για να προφυλάξουν σπάνια είδη. Είναι σα να φυλάμε τα κοπάδια με τα αγριόγινδα**», σημειώνει και «ανά πάσα στιγμή» είναι έτοιμος να ξανάρθει.

Υπόθεση όλων

Δυναμική παρουσία είχαν και οι γιαννιώτες, ή μάλλον οι γιαννιώτισσες, στη συνάντηση του Σαββατοκύριακου.

Η **Θάλεια Σταμουλάκη**, οδοντίατρος, συμμετείχε για πρώτη φορά στην παρακολούθηση των αγριόγιδων και την καταγραφή των πληθυσμών και ήταν από τις τυχερές. «**Είδα για πρώτη φορά αγριόγινδα και ενθουσιάστηκα. Η εμπειρία ήταν πολύ όμορφη και σε συνδυασμό με τη μοναδικότητα του τοπίου και τον υπέροχο καιρό είναι από τις σπάνιες στιγμές που συναντάς στο βουνό και σου μένουν ανεξίτηλες**», επισημαίνει.

Η **Λένα Αντωνίου**, ιδιωτική υπάλληλος, έχει ανεβεί αρκετές φορές στην οροσειρά της Τύμφης και έχει συμμετάσχει στο πρόγραμμα. «**Για μένα όλη αυτή η διαδικασία εξακολουθεί να είναι πρωτόγνωρη και πανέμορφη. Το κυριότερο είναι ότι μέσα από αυτό το γεγονός επιβεβαιώνεται πως η προστασία της πανίδας είναι υπόθεση όλων και όχι μόνο των «τόπιων»**», υπογραμμίζει. Και προσθέτει πως «αυτός είναι ένας επιπλέον λόγος που πρέπει να μας κάνει πιο ευαίσθητους απέναντι στη διατήρηση των σπάνιων ειδών και στην προστασία του περιβάλλοντος».

Εμφαση «στην άλλη προσέγγιση του βουνού» δίνει η **Μαρία Χάρισα**, εκπαιδευτικός. Διαθέτει και αυτή μια μεγάλη εμπειρία, σε ό,τι αφορά την καταγραφή των πληθυσμών του αγριόγιδου, και τονίζει πως «μέσα από το πρόγραμμα συμπεριφέρω με σεβασμό στους πραγματικούς «κατοίκους» της περιοχής. Είναι από τις περιπτώσεις που δεν σου προφέρει μόνο το βουνό, αλλά προσφέρει κι εσύ». Η Μ. Χάρισα δηλώνει υπέρμαχος της προστασίας της πανίδας και θεωρεί άκρως θετικό το γεγονός ότι «**αρκετός κόσμος και ευαισθητοποιείται και κινητοποιείται**».

(ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟΣ ΑΓΩΝ ΤΕΤΑΡΤΗ 20/11/2002)

Λονδίνου.

Σημειώνεται ότι η Έκθεση έτυχε ευρύτερης προβολής από τα ΜΜΕ της Βρετανικής Πρωτεύουσας με ιδιαίτερη επισήμανση της εντυπωσιακής στήλης των Sunday Times της 6^{ης} Οκτωβρίου. Σύμφωνα θα δοθούν στη δημοσιότητα και τα κριτικά σχόλια των κυριότερων εφημερίδων του Λονδίνου για την ωραία πρωτοβουλία του Ριζαρείου Ιδρύματος να ζωντανέψει το έργο - γύρω από την Ελλάδα των αρχών του περασμένου αιώνα - ενός διάσημου καλλιτέχνη και φιλέλληνα που δεν είναι άλλος από τον αξεπέραστο και διαχρονικής αξίας Fred Boissonnas.

Τέλος από το Ριζαίο Ιδρυμα ανακοινώθηκε ότι την ερχόμενη Πέμπτη 28 Νοεμβρίου θα γνωστοποιηθεί το νέο πρόγραμμα εκδηλώσεων του Ριζαρείου Εκθεσιακού Κέντρου Μονοδενδρίου το οποίο θα είναι εξίσου σημαντικό και ενδιαφέρον με τα προηγούμενα.

ΝΕΑ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΥΛΛΟΓΩΝ - ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

ΑΞΙΟΣ «ΠΡΕΣΒΕΥΤΗΣ» ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ο Πολιτιστικός Σύνδεσμος Ζαγορισίων Βραβεύτηκε στο Φεστιβάλ Music World

Το Δ.Σ. του Συνδέσμου κάνοντας μια νέα αρχή το Φθινόπωρο του 2001, εμπιστεύθηκε την εκμάθηση παραδοσιακών χορών στον έμπειρο καθηγητή φυσικής Αγωγής Κώστα Καμπέρη και διδασκαλία τραγουδιών στην Γεωργία Καρβούνη. Ο ενθουσιασμός και η αγάπη των νέων, η πείρα και το μεράκι των παλιών χορευτών, η μέθοδος και η εργατικότητα των δασκάλων, το πείσμα κι η αποφασιστικότητα του Δ.Σ. έφεραν το αποτέλεσμα που όλοι ανέμεναν. Ένα χορευτικό αξιο σε σταθεί δίπλα στα καλύτερα, ένα χορευτικό έτοιμο σε οποιαδήποτε πρόκληση.

Ο Πολιτιστικός Σύνδεσμος Ζαγο-

ρισιων εκπροσώπωντας την Ελλάδα, συμμετείχε στο 5ο διεθνές φεστιβάλ «Music World» που έγινε στο Fivizzano, στην Τοσκάνη της Ιταλίας. Η κριτική επιτροπή επέλεξε κι απέναντι με το πρώτο βραβείο στον Π.Σ.Ζ., διαγωνιζόμενο στην κατηγορία παραδοσιακού χορού, φολκλορικών ομάδων.

Οι 32 χορευτές και χορεύτριες του Συνδέσμου αφού φόρεσαν παραδοσιακές στολές από 5 διαφορετικά μέρη της πατρίδας μας, χόρεψαν και τραγούδησαν σκοπούς από όλη την Ελλάδα, απέσπασαν όχι μόνο το πρώτο βραβείο, αλλά και τα παραταγμένα χειροκροτήματα των θεατών. Άπονέμεται το βραβείο Δελφίνι στον Πολιτιστικό Σύνδεσμο Ζαγορισίων για

μία σε βάθος και εκτεταμένη έρευνα της ποιότητας του πολιτισμού και της παράδοσης της χώρας τους. Η παρουσίαση των τραγουδιών, των ρυθμικών χορών σε συνδυασμό με την μουσική τους και τις ποικίλες στολές είχε μια ένταση αυξανόμενη, που έδωσε στο φεστιβάλ χροιά φαντασμαγορική και θεαματική, όπως αναφέρεται ακριβώς στο σχετικό δίπλωμα.

Το χορευτικό τμήμα συνόδευσε τα μέλη του Δ.Σ. Τούλα Παύλα, Λευτέρης Ζαρκάδας και Αλέκος Οικονόμου, ενώ επικεφαλής της 45μελούς αποστολής ήταν ο γεν. γραμματέας του Συνδέσμου Κώστας Βλαχόπουλος.

Κατά τη διάρκεια της παραμονής στην Ιταλία, τα μέλη του χορευτικού και οι συνοδοί επισκέφθηκαν σημαντικά αρχαιολογικά μνημεία στις πόλεις Λούκα, Πίζα και Φλωρεντία.

Το Δ.Σ. του Π.Σ.Ζ. κλείνοντας μια χρονιά κατά τη διάρκεια της οποίας διοργάνωσε πολλές ομιλίες στην αίθουσα του πνευματικού του κέντρου με θέματα από το λαϊκό πολιτισμό, εκπροσώπησε αξιο το Ζαγόρι σε διάφορα μέρη της Ελλάδας, γλάντησε με τα παιδιά του σε παλαιοκαρσίιο ζιαφέτι στο Δίκωρφο, εμπλούτισε την ιματιοθήκη του με δεκάδες παραδοσιακές στολές, εξέδωσε 20 CD με τίτλο «Ζαγορίσιο Ζιαφέτι», τοποθέτη τον πήχη ακόμη ψηλότερα για την επόμενη χρονιά.

Ο Π.Σ.Ζ. που εκπροσωπεί και τα 46 χωριά του Ζαγορίου, μιας πανέμορφης περιοχής που είναι γνωστή σε όλον τον κόσμο, με την προσπάθειά των μελών του διοικητικού του συμβουλίου και την συμπαράσταση όλων των Ζαγορισίων, προσδοκεί να φέρει σε πέρας όλα όσα επιδιώκει.

Επισκευή της στέγης του ιστορικού Ναού του Αγίου Γεωργίου Νεγάδων

Ύστερα από απόφαση της Νομαρχιακής Επιτροπής της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Ιωαννίνων εγκρίθηκε σχετική δαπάνη για την εκτέλεση εργασιών προστασίας του ιερού ναού Αγίου Γεωργίου Νεγάδων, προϋπολογισμού 155.539 ευρώ. Ο ιερός ναός Αγίου Γεωργίου Νεγάδων κτίστηκε το 18ο αιώνα, μεταξύ των ετών 1972 και 1795, με δαπάνη του άρχοντα Χατζημάνθου Γκίνου από τους Νεγάδες και του ανειμίτου του Πολυχρόνη Αλεξίου και είναι από τους πλέον εντυπωσιακούς του Ζαγορίου και όλου του Νομού. Πρόκειται για τρισπόστατο, τρίκλιτο ναό βασιλικού ρυθμού, ο οποίος είναι κατάγραφος τοιχογραφιών, έργο του Καπεσοβίτη ζωγράφου Αναγνώστου και του γιού του Αναστασίου. Εικονογραφούνται σκηνές από την Παλαιά και την Καινή Διαθήκη. Ιδιαίτερα ενδιαφέρον παρουσιάζει η απεικόνιση στο αψίδ των Ελλήνων Φιλοσόφων, Αριστοτέλη και Πλάτωνα με καπέλο και ρούχα δυτικών. Το έργο αφορά στην αλλαγή ολοκλήρου της στέγης, χωρίς ν' αλλάξει η σημερινή του μορφή, κυρίως για την προστασία των τοιχογραφιών και της τοιχοποιίας του ναού.

ΔΙΛΟΦΟ

Το περασμένο έτος (2001) συνεχίστηκε η προσφορά και η δραστηριότητα των χωριανών και του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου με τα ακόλουθα αποτελέσματα:

Ι. Ανοικοδόμηση από θεμελίων, επέκταση και ανύψωση του εξωκκλησίου Παναγίας της Πετρισιώτισσας:

Συνολική δαπάνη δρχ. 3.957.150

Προσφορές

1) Αργύρη Ισμήνη	δρχ.	35.000
2) Βαρζώκα Αλεξάνδρα	»	100.000
3) Βαρζώκας Βύρων	»	330.000
4) Βατοβάλης Ιωάννης	»	50.000
5) Βλαστού Αθηνά	»	20.000
6) Βλαχοπούλου Μαργαρίτα	»	70.000
7) Ζησιμάτου Ελευθερία	»	30.000
8) Ζώη Μαρίτσα	»	30.000
9) Λουμίδης Σωτήριος	»	400.000
10) Μηλιώτη Κλειώ	»	10.000
11) Μπένου Σία	»	500.000
12) Νικολάτου Ιφιγένεια	»	100.000
13) Νουτσόπουλος Γεώργιος	»	100.000
14) Νουτσόπουλου-Βαρζώκα Εριφύλη	»	100.000
15) Νουτσόπουλου-Καρακίτσου Φιλάνθη	»	100.000
16) Παπαποστόλου Π. Λάριος	»	10.000
17) Παπαποστόλου Παρμενίων	»	100.000
18) Παπαποστόλου Π. Σοφία	»	10.000
19) Σιντόρη Σ	»	5.000
20) Φαρμάκη Σαπφώ	»	30.000
21) Φωκιανός Δημήτριος	»	100.000

Σύνολο δρχ. 2.230.000

28) Μορφωτικός-Εξωραϊστικός Σύλλογος Διλόφου 1.500.000

Γενικό σύνολο προσφορών δρχ. 3.730.000

29) Εκτός από τις παραπάνω προσφορές η οικογένεια Γεωργίου Τριανταφυλλίδη, κατά κύριο λόγο, και μερικές άλλες (Γεωρ. Αθανασίου, Νικ. Ζέρβα) ανέλαβαν εξ ολοκλήρου τη δαπάνη της κατασκευής και τοποθέτησης της θύρας, τέμπλου, ταβανιού, αναλογίου και καμπάνας.

ΙΙ. Ανακατασκευή δυτικού τοίχου (πρόσοψης), στύλων, στέγης δαπέδου χαριαιτού και σκάλας του εξωκκλησίου της Αγίας Παρασκευής:

Συνολική δαπάνη δρχ. 1.901.607

Προσφορές

1) Ζέρης Βασίλειος	δρχ.	50.000
2) Θεόπιστος Ιωάννης	»	50.000
3) Νουτσόπουλου-Βαρζώκα Εριφύλη	»	15.000

Σύνολο δρχ. 115.000

ΙΙΙ. Ανακατασκευή στέγης και εσωτερικών επιχρισμάτων (σοβά) εξωκκλησίου Αγίου Ιωάννου:

Συνολική δαπάνη δρχ. 1.697.800

Προσφορές

1) Γεωργίος Αθανασίου ανακατασκευή ταβανιού	δρχ.	300.000
2) Κων/ντίνος Καρακώστας περίφραξη περιβόλου μέτρα 100, αξία άνω των 200.000 δρχ. (εκτός ανω δαπάνης)	»	

ΙV. Παρεκκλήσιο Αγίων Αποστόλων:

α) Ηλεκτροδότηση δρχ. 170.000	
β) Προμήθεια Εύλειας ταβανιού δρχ. 261.000	

Σύνολο δαπάνης δρχ. 431.000

V. Εξωκκλησία Αγίου Σωτήρα και Αγίου Γεωργίου για συντηρήσεις δρχ. 130.000

Κατά την ανοικοδόμηση των εξωκκλησίων της Παναγίας οι Δημήτριος Ιωαννίδης, Δημήτριος Τζιμονιάννης και Βύρων Βαρζώκας ανέλαβαν διάφορες εξυπηρετήσεις και μεταφορές πραγμάτων και υλικών. Επίσης πολλοί συγχωριανοί σε ορισμένες ευκαιρίες πρόσφεραν διάφορα μικροποσά που όλα μαζί συνέβαλαν στην αντιμετώπιση των παραπάνω εξόδων.

Ο εφημέριος αιδ. Κωνσταντίνος Δρούγκας μετά την πρώτη λειτουργία στο εξωκλήσι της Παναγίας ευχαρίστησε όλους τους ενορίτες και απέστειλε ευχαριστήριες επιστολές.

Β.Β.

Το νέο εξωκλήσι της Παναγίας της Πετρισιώτισσας Διλόφου

ΝΕΑ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΥΛΛΟΓΩΝ - ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

ΚΗΠΟΙ-ΜΠΑΓΙΑ

Το πανηγύρι της Παναγίας στ' Αμπέλια

Εμείς οι ενόριτες του Ενοριακού Ναού Αγ. Νικολάου Κήπων-Μπάγιας όπως κάθε χρόνο έτσι και φέτος την 8ην του μηνός Σεπτεμβρίου εορτάσαμε την προστάτιδα του χωριού μας την Παναγιά μας στ' Αμπέλια, ενθουσιάζονται πάντα και συγχίζοντες την Εκκλησία και Πολιτιστική μας παράδοση.

Την παραμονήν ετελέσθη κατά την εκκλησία τάξη, με κατανύξη κι ευλάβεια, Μεγάλος Εσπερινός-Αρτοκλασία-Αγρυπνία, ιερουργούντος, του εφημερίου της ενορίας μας π. Ευαγγέλου Μπάρκα, με τη συμμετοχή όλων των κατοίκων του χωριού.

Ανήμερα ετελέσθη η θεία Λειτουργία και ο καθιερωμένος Αγιασμός, με την προσέλευση πιστών προσκυνητών και από τα γύρω γειτονικά χωριά, που θύμιζαν πανηγύρη παλαιότερων εποχών, τους ευχαριστούμε θερμά.

Με το πέρας των Ακολουθιών η Εκκλησία Επιτροπή όπως κάθε χρόνο έτσι και αυτή τη φορά ζήτησε την συνδρομή των πιστών, για την συνέχιση των έργων για την πλήρη αποκατάσταση του λατρευτικού μας αυτού μνημείου, σε όλους τους λειτουργικούς του χώρους, κατασκευή των κελιών, προαύλιο χώρο, μαγνητόχο κ.α.π. Η ανταπόκριση ιδιαίτερα των χωριανών, αλλά και όλων των πιστών ήταν σπουδαία, ήταν μεγάλη ήταν συγκινητική, παραθέτουμε παρακάτω τα ονόματα όλων των συνδρομητών τους οποίους, ο πρόεδρος και τα μέλη της Εκκλησίας Επιτροπής τους ευχαριστούν θερμά από καρδιάς.

Το δεύτερο μέρος της Πανηγυρης συνεχίστηκε με το πατροπαράδοτο παραδοσιακό Ζαγορίσιο γλέντι που συνοδεύονταν από φαγητά της Ζαγορίσιας κουζίνας, όπως πίτες κάθε λογής τυριά, ψητά κοτόπουλα, μοσχάρι βραστό με κριθαράκι και χοιρινό στη σούβλα.

Τα ποτά είχαν την ιδιαίτερη θέση το δικό μας ντόπιο τοίσιμ, το κοκκινέλι κρασί της περιοχής μας (οίνος ευφραίνει καρδιάν ανθρώπου) έδωσαν ζωντάνια και κέφι για ν' ανάψει ο χορός και το γλέντι να συνεχιστεί μέχρι τις απογευματινές ώρες.

Θα ήταν παράλειψη αν από την στήλη αυτή δεν ευχαριστήσουμε τον πρόεδρο του εκπολιτιστικού συλλόγου τον κ. Μιχάλη Βλάχο και τα μέλη του Διοικητικού συμβουλίου που είχαν την ευθύνη της ετοιμασίας. Την προσφορά του κ. Στέφανου Γεωργίου με το να προσφέρει τα κοτόπουλα, την προσφορά όλων των νέων του χωριού και όλων εκείνων που ποικιλότροπα βοήθησαν σ' αυτή την προσπάθεια και τέλος τον παππα-Βαγγέλη που διέθεσε και έψησε το γουρουνόπουλο.

Τούτη η γιορτή, τούτο το πανηγύρι είναι ένας ύμνος, μια επωδός τιμής και δόξας, στη Μπάγια και στους κατοίκους της τιμή και δόξα στους προγόνους μας, στους πνευματικούς πατέρες μας στους ιδρυτές του μοναστηριού μας που μας άφησαν αυτή την σπουδαία Εκκλησία-Πολιτιστική κληρονομιά.

Αυτή τη γιορτή εμείς οι Μπαγιώτες, δεν πρέπει μόνο να την αγαπούμε δεν πρέπει μόνο να την συντηρούμε και να την λειτουργούμε πρέπει να την προβάλλουμε στους ξένους μας, στους επισκέ-

πτες μας, πρέπει να την βιώσουμε στα παιδιά μας, να την κρατήσουν στην ψυχή τους για να συνεχίσουν το έργο και τα βιώματα των πατέρων των.

Η Αγία Παναγία η «Αμπελιώτισσα» η προστάτιδα του χωριού μας με τις ακόμητες προσβείες της ευχόμεθα να μας ευλογεί να μας γαληνεύει να μας χαρίζει υγεία και μακροχρόνιο.

Ευχόμαστε του χρόνου το πανηγύρι μας αυτό η μεγάλη γιορτή της Παναγίας να γιορταστεί λαμπρότερα με δόξα και τιμή.

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ ΥΠΕΡ ΜΟΝΗΣ «ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΣΤ' ΑΜΠΕΛΙΑ» προσέφεραν:

1) ο κ. Κατσαδριάς Παύλος	30Ευρώ
2) η κ. Μπατζούλη Σοφία	05Ευρώ
3) η κ. Τσιρώνη Ελένη	20 Ευρώ
4) Ανώνυμος	20 Ευρώ
5) η κ. Ανθοπούλου Ελένη	50 Ευρώ
6) η κ. Σιδερά Ιπολίτη	05Ευρώ
7) η κ. Δέρβα Ευαγγελία	15 Ευρώ
8) η κ. Σαφάρικα Αικατερίνη	20 Ευρώ
9) η οικογ. Βλαχόπουλου Ευαγγ.	30 Ευρώ
10) Ανώνυμος	20 Ευρώ
11) ο κ. Μακρής Αθανάσιος	10 Ευρώ
12) η κ. Καλέα	20 Ευρώ
13) η κ. Μακρή Ευτυχία	15 Ευρώ
14) η κ. Νούλη Ειρήνη	10 Ευρώ
15) Ανώνυμος	20 Ευρώ
16) η κ. Σαχρόνη-Σβαίρη Αγνή	20Ευρώ
17) η κ. Μπαρμπατζιά Βούλα	30 Ευρώ
18) ο κ. Σούλης Παν/της	30 Ευρώ
19) ο κ. Λιόντος Χρίστος	100 Ευρώ
20) ο κ. Τσεργιάλης Γεώργιος	10 Ευρώ
21) η κ. Δέρβα Ελένη	15 Ευρώ
22) η Τσιρώνη Ελένη	15 Ευρώ
23) η κ. Γιάννα και ο Κώστας Καλέας	20 Ευρώ
24) Ανώνυμος	15 Ευρώ
25) η κ. Καρατζά Σωτηρία	50 Ευρώ
26) η κ. Βλάχου Αλεξάνδρα	10 Ευρώ
27) Ανώνυμος	20 Ευρώ
28) »	20 Ευρώ
29) η κ. Τσεκούρα Ευαγγελία	20 Ευρώ
30) η κ. Μησποπούλου Σούλα	05 Ευρώ
31) ο κ. Καλέας Κων/νος	05 Ευρώ
32) ο κ. Βλάχος Ιωάννης	15 Ευρώ
33) ο κ. Αλκυβιάδης Καλέας	20 Ευρώ
34) Ανώνυμος	20 Ευρώ
35) »	30 Ευρώ
36) ο κ. Παπιάς Αθανάσιος	50 Ευρώ
37) η κ. Αθηνά κ. Γεώργιος Σάρος	40 Ευρώ
38) ο κ. Μακρής Ευριπίδης	10 Ευρώ
39) η κ. Κουκομελίδη Αγγελική	10 Ευρώ
40) ο κ. Σταμούλης Αθανάσιος	30 Ευρώ
41) η κ. Αικατερίνη κ.	
Ευάγγελος Βλάχος	40 Ευρώ

Υπέρ Αγ. Νικολάου:

1) η κ. Καρατζά Σωτηρία 50 Ε και
2) η κ. Ιωάννα Δέρβα σύζυγος του Κων/νου στη μνήμη του αγαπημένου συζύγου της αφήνει 50 Ευρώ για τις ανάγκες του Ιερού Ναού Αγ. Νικολάου και 10 Ευρώ για τις ανάγκες της Παναγίας στ' Αμπέλια.

Επίσης η Εκκλησία Επιτροπή τους ευχαριστεί θερμά.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΘΡ. ΔΕΡΒΑΣ
Καθηγητής Βυζαντινής Μουσικής

Γιάννινα 24/10/2002

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΚΡΙΞΕΙΣ ΣΥΜΠΑΤΡΙΩΤΩΝ ΜΑΣ

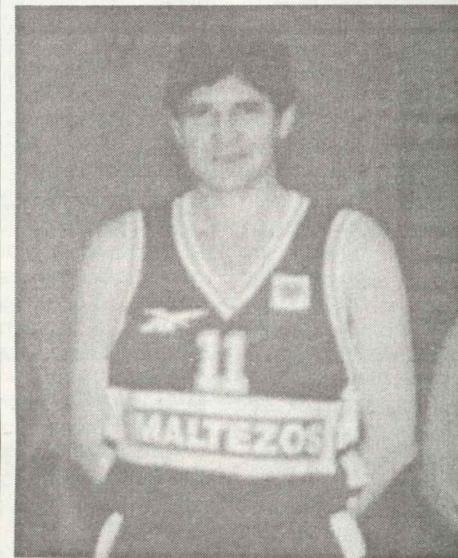
Στις 27 Σεπ/βρίου στο κέντρο «Βερσαλίες» στη Λάρισα έγινε μια ωραία εκδήλωση για τα 21 χρόνια από την ίδρυση της ΕΣΚΑΘ (Ενωσής Σωματείων Καλαθοσφαίρισης Θεσσαλίας), όπου και τιμήθηκαν διάφοροι παράγοντες και παίχτες (Θεσσαλοί) του Μπάσκετ, μεταξύ των οποίων και ο Συμπατριώτης μας από την Αρτσίστα Άρης Ζώνης (γιός του φίλου μας και προέδρου των Ζαγορισίων Λαρίσης Γιάννη Ζώνη), ο οποίος ήρθε ειδικά προσκεκλημένος από τις Βρυξέλες.

Ο Άρης πρώην παίχτης της Εθνικής Μπάσκετ, σήμερα είναι πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Νεότητας της FIBA και μέλος των κεντρικών γραφείων της FIBA στις Βρυξέλες με πλούσια δραστηριότητα. Κατά την εκδήλωση εκτός από τον Άρη τιμήθηκε ο πρόεδρος της Ευρωπαϊκής FIBA Γεώργιος Βασιλακόπουλος και οι γνωστοί μπασκετμπολίστες Βάσιος και Σταυρόπουλος (Θεσσαλοί).

Στην εκδήλωση παραβρέθηκε και ο γνωστός Γιάννης Ιωαννίνης, ομοσπονδιακός προπονητής της Εθνικής μπάσκετ.

Στον αγαπητό συμπατριώτη μας Άρη ευχόμαστε όλο και πιο ψηλά στις ευγενείς επιδιώξεις του.

«ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ»

ΑΡΗΣ ΖΩΝΗΣ

Γεννήθηκε στη Λάρισα το 1957 και αγωνίστηκε σε όλη την καριέρα του σε μία και μόνη ομάδα. Τον Γυμναστικό Σύλλογο Λάρισας. Με 22 συμμετοχές και 123 πόντους στην Εθνική ομάδα έγινε ο πρώτος Θεσσαλός που αγωνίστηκε στο αντιπροσωπευτικό μας συγκρότημα.

Σήμερα είναι από τις εξεχουσες προσωπικότητες του ευρωπαϊκού μπάσκετ.

ΠΕΡΙ ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΩΝ ΣΤΑΘΜΩΝ ΣΤΟ ΖΑΓΟΡΙ

Αποφάσισα να γράψω την παρακάτω επιστολή μου στην εφημερίδα σας όπως έκανα το ίδιο και απέναντι στην εφημερίδα «ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ» διότι απ' ενός μεν την θεωρώ έγκριτη, αντικειμενική και Πανελλαδικής εμβέλειας, και απ' ετέρου λόγω των αναφερομένων χαρακτηριστικών πιστεύω ότι θα δημοσιευθεί.

Πριν ακριβώς ενάμισι χρόνο, σαν Δ.Δ. του Δήμου Τύμφης, στείλαμε fax το οποίο υπέγραφε ο πρόεδρος του Δ.Δ., στους τηλεοπτικούς σταθμούς ΑΛΦΑ & STAR, τους οποίους παρακαλούσαμε εάν γίνεται να τοποθετήσουν κεραία λήψης για να βλέπουμε κι εμείς τα προγράμματά τους, όπως υπάρχουν σταθμοί που εκπέμπουν στην περιοχή μας (ΕΤ1, ΝΕΤ, ΕΤ3, ΜΕΓΑ, ΑΝΤ1).

Θεωρούσαμε απ' ενός μεν αδιανόητο στην εποχή του 2000—την ηλεκτρονική εποχή—να μην υπάρχει αυτή η δυνατότητα και απ' ετέρου δεδομένου ότι όταν πολλοί τηλ. σταθμοί θέλουν να έχουν την πρωτιά ή στις ειδήσεις, ή στον αθλητισμό, ή οποιαδήποτε άλλο στο προβάλλουν καθημερινά ότι την έχουν, θα μεριμνούσαν να βρουν κάποια λύση. Δεν είχαμε την απαίτηση να τοποθετήσουν οπωσδήποτε τηλ.κεραία, θα θέλαμε όμως να είχαν την ευγένεια να μας απαντήσουν θετικά ή αρνητικά. Δυστυχώς τίποτα από τα δυο δεν έκαναν.

Για το λόγο αυτό αναφέρομαι στην εφημερίδα σας για να σας γνωστοποιήσω ότι δυστυχώς λίγοι είναι αυτοί οι οποίοι ενδιαφέρονται πραγματικά για την αναψυχή και για την εν γένει ενημέρωση ενός μικρού χωριού, αλλά όταν το επισκέπτονται κατά καιρούς λένε «υπέροχα είστε εσείς εδώ που ζείτε, που δεν έχετε το καυσάριο και το άγχος της μεγαλούπολης κ.λ.π.». Με εκτίμηση προς την εφημερίδα σας

Κήποι 16 Νοεμβρίου 2002

Βασίλης Παλαιόπουλος
Μόνιμος κάτοικος Κήπων

ΝΕΑ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΥΛΛΟΓΩΝ - ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Ευάγγελου Βογαζιανού «ΤΗ ΚΑΛΛΙΣΤΗ» (ποίηση)

Ο φίλος και τακτικός συνεργάτης το περιοδικού μας Ευάγγελος Βογαζιανός, ποιητής καταξιωμένος, είχε την καλοσύνη να μας στεί-

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Β. ΒΟΓΑΖΙΑΝΟΣ

ΤΗ ΚΑΛΛΙΣΤΗ...

Ποίηση

ΑΘΗΝΑ - ΣΥΡΑ 2002

του Ευάγγελου Βογαζιανού με το χαρακτηριστικό τίτλο «ΤΗ ΚΑΛΛΙΣΤΗ», σηματοδοτεί και ένα προσωπικό γεγονός του ποιητή. Τα ποιήματά του αυτά γράφτηκαν πριν από τον τραγικό χαμό της αγαπημένης του γυναίκας Φούλας, που συνέβη προ διετίας. Ο τίτλος «ΤΗ ΚΑΛΛΙΣΤΗ» αναφέρεται ακριβώς στην αξέχαστη γυναίκα του και γράφτηκε όσο ζούσε ακόμα εκείνη.

Ετσι σήμερα η έκδοση της συλλογής αυτής είναι σαν ένα μνημόσυνο στην αγαπημένη του Φούλα, που όπως γράφει στον πρόλογο του ο ποιητής «εξακολουθεί να παραμένει και σ' αυτή τη συλλογή η οπτασιακή παρουσία της». Γιατί η αξέχαστη Φούλα, ήταν πραγματικά η Μούσα του, που ποτέ δεν έπαψε να τον εμπνέει στη ζωή και το έργο του. «Ήταν εκείνη που διέγινε πίσω απ' το γέλιο μου το δάκρυ, η ουσιαστική ιστορία της ζωής μου, ήλιος που διαρκώς μεσουρανούσε της γελαστής αϊθρίας το πρόσωπο...» όπως εκ βαθέων εξομολογείται ο ποιητής για τη σύντροφο της ζωής του. Αλήθεια πως θα αισθάνεται σήμερα, που έμεινε μόνος του!

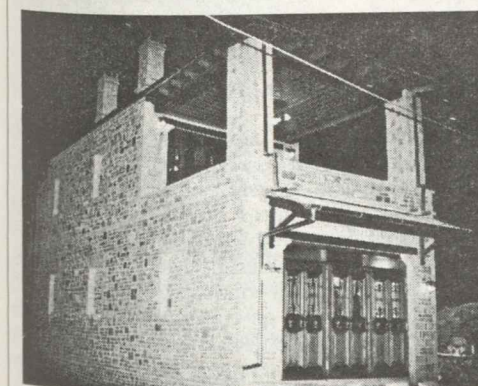
Όπως ασφαλώς κάθε άνθρωπος, που έχασε ότι πολύτιμο είχε στη ζωή του και για τον καλλιτέχνη Βογαζιανό από την Ηγερίδα του. Εμείς όλοι οι φίλοι του ευαίσθητου ποιητή, συμπονούμε μαζί του και κρατάμε ζωντανή τη μνήμη της Καλλιόπης Φούλας. Παράλληλα για πολλοστή φορά τον συγχαίρουμε από την καρδιά μας για το νέο του πνευματικό έργο, που ως σημειωθεί, είναι το 15ο στη σειρά των έργων του που έχουν εκδοθεί ως τώρα. Και αξίζει τελειώνοντας το σημερινό μας σημείωμα να παραθέσουμε ένα μικρό απόσπασμα από το ποιήμα του «Πολίτες γρηγορείτε» της παρούσης συλλογής, που ταιριάζει απόλυτα στις σημερινές άσχημες συγκυρίες και γεγονότα της εποχής μας. «Αυτοί οι απαίσιοι κρότοι που τρυπούν τ' αυτιά μας που διώχνουν μακριά τα πουλιά και τα ελάφια είναι η φωνή του πολέμου, η πυγμή ενός καινούργιου αφέντη αδηφάγου που αποτελεί τη ζωή των παιδιών μας.

Και πάλι μια συνωμοσία εξυφαινεται. Ένα είναι το σύνθημα του επερχόμενου αιώνα:

Πολίτες γρηγορείτε...»

Σάββας Θεοδώρου

ΕΝΑ ΝΕΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΣΤΟ ΜΟΝΟΔΕΝΔΡΙ

Από τις αρχές Νοεμβρίου άρχισε να λειτουργεί στο Μονοδένδρι, στην κεντρική πλατεία του χωριού, ένα σύγχρονο κατάστημα «Καφε-Εστιατόριο» υπό τη διεύθυνση της κ. Ευφροσύνης Καραγιάννη.

Το νέο κατάστημα—το 7ο στη σειρά στο είδος του στο χώρο του Μονοδενδρίου—πιστεύουμε πως θα συμβάλει σημαντι-

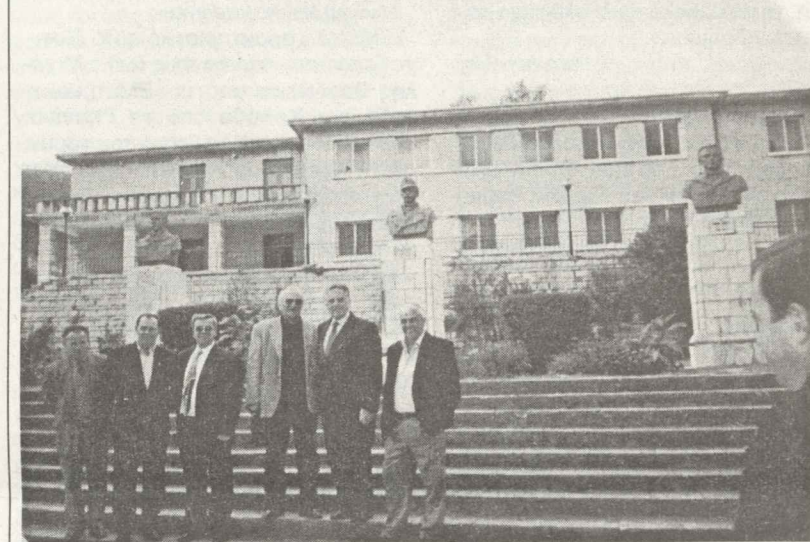
Σ.Θ.

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΖΑΓΟΡΙΟΥ ΣΤΗΝ ΑΛΒΑΝΙΑ

Στις 14 Νοεμβρίου, αντιπροσωπία του Δήμου Κεντρικού Ζαγορίου, επισκεύτηκε την Περιφέρεια Αργυροκάστρου, με σκοπό τη διερεύνηση δυνατότητας συνεργασίας στα πλαίσια του διασυνοριακού προγράμματος INTEREG.

Την αντιπροσωπία αποτελούσαν ο Δήμαρχος Γαβριήλ Παπαναστασίου, ο Αντιδήμαρχος Βασ. Ζαρκάδας, ο Δημοτικός Σύμβουλος Βασ. Τζιόβας και ο Δημ. Χατζαρόπουλος, υπεύθυνος επί των πολιτιστικών της ΠΑΝΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗΣ.

Με τη συνοδεία του Περιφερειάρχη Αργυροκάστρου, η αντιπροσωπία επισκεύτηκε τους Δήμους Τεπελενίου, Κλεισούρας και Πρεμετής, όπου και αντάλλαξε απόψεις με τους αντίστοιχους Δημάρχους, σχετικά με τις δυνατότητες συνεργασίας με το Δήμο Κεντρικού Ζαγορίου.

Στην είσοδο του Πολεμικού Μουσείου Τεπελενίου. Από αριστερά: Υπάλληλος του Δήμου, ο Γ. Παπαναστασίου, ο Δήμαρχος Τεπελενίου, ο Β. Τζιόβας, ο Περιφερειάρχης Αργυροκάστρου και ο Δ. Χατζαρόπουλος.

Επαινετικά σχόλια για το περιοδικό μας

Για πολλοστή φορά η φίλη δημοσιογράφος και ιδιοκτήτρια της εφημερίδας «ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟΣ ΑΓΩΝ» η κ. Λουκία Τζάλλα γράφει επαινετικά σχόλια για το περιοδικό μας. Την ευχαριστούμε θερμότατα γιατί αναγνωρίζει την προσπάθειά μας.

Η ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

«Το Ζαγόρι μας»

Οκτώβριος 2002 τεύχος 294

Όπως πάντα η μηνιαία έκδοση της Ιστορικής και Λαογραφικής Εταιρείας Ζαγορίου κυκλοφόρησε και σ' αυτό το τεύχος του με πληθώρα υλης. Ξεκινά με το άρθρο πρωτοσελίδα. «Οι Ζαγορίσιοι έτσι τιμήσαμε το «ΟΧΙ» και δημοσίευσε φωτογραφία από την καταβασή στεφάνου στον τύμβο της Γκραμπάλας, γράφοντας μεταξύ άλλων:

«Εκπληρώσαμε το χρέος μας με επιμνημόσυτες δεήσεις καθώς και καταθέσεις στο χώρο που η Ι.Λ.Ε.Ζ. έστησε το αγάλμα της «Ζαγορίσιας Γυναίκας» και στον «Τύμβο Μνήμης» στην Γκραμπάλα, που στήθηκε με πρωτοβουλία της Ενώσης Ζαγορισίων και της Ι.Λ.Ε.Ζ.». Σε επόμενη σελίδα ο Καπεσούβιτης με τα αρχικά Κ.Ζ. θυμάται ξαναγυρίζοντας πίσω στον Οκτώβριο του 1940, καθώς είχε υπηρετήσει ως απλός λοχίας και τον είχαν επιστρατεύσει.

Η Ελένη Οικονομίδου-Δούβλη γράφει γλαφυρά «Καθώς ανοίγουν τα σχολεία» και ο Σάββας Θεοδώρου με έναν ξεχωριστό τρόπο αναφέρεται λαογραφικά στις «Γλυκές γεύσεις του Φθινοπώρου». Την επιδείξη παραδοσιακής παρασκευής βούτυρου και ξυνόγαλου εκδηλώσεων, περιγράφει ο Σάββας Βασιλάκης. Στις σελίδες παρουσίασης βιβλίων η Μαρία Τσομπη-Ρέμου αναφέρεται στο «Άξιον εστί» του Φρίεου Τζιόβας.

Αυτά και άλλα πολλά ενδιαφέροντα θα διαβάσετε αν πείσει στα χέρια σας το περιοδικό των Ζαγορισίων.

Επιμέλεια: ΛΟΥΚΙΑ ΤΖΑΛΛΑ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΑΓΙΟΣ ΜΗΝΑΣ Ευχαριστήριο

— Ο Γιώργος Κούγκουλης, για την εκλογή του ως προέδρου του Τοπικού Συμβουλίου Αγίου Μηνά, ευχαριστεί όλους τους συγχωριανούς του και υπόσχεται να εργαστεί για το καλό του χωριού με όλες του τις δυνάμεις.

ΑΝΘ ΠΕΔΙΝΑ Νέοι επιστήμονες

— Ο Γιώργος Καραγιάννης γιός του Χάρη και της Πανωσουδενιώτισσας Ευτέρπης Τσιγαρά, συνεχίζοντας την παράδοση των Ζαγορισιών δικηγόρων δικηγόρε στα Γιάννενα, Πυρσινέλλα 14 τηλ. 36.901. Στο νεαρό δικηγόρο, το πολύ καλό παιδί ολόψυχα καλή σταδιοδρομία.

Ελένη Δούβλη

Συγχαρητήρια

— Στον αγαπητό εγγονό μας Γιώργο Καλομοίρου, που εισήχθη στη Σχολή Μηχανολόγων ΤΕΙ Σεργρών, θερμά συγχαρητήρια και καλές σπουδές.

Μάγδα και Λευτέρης Τζιόβας

ΑΡΙΣΤΗ Θάνατοι

— Στις 8/11/02 απεβίωσε στα Γιάννενα ο **Θωμάς Παν. Χριστοδούλου**.

Κηδεύτηκε την επομένη στο νεκροταφείο Αρίστης. Πλήθος κόσμου από Αρίστη, Καλπάκι και Γοργόμυλο Φιλιππιάδας, παρακολούθησε την κηδεία του.

Το «Ζαγόρι μας», συλλυπείται τους οικείους του.

— Δεν άντεξε τη μοναξιά η Φωτεινή. Στις 10/5/02 ταξίδεψε για τον άλλο κόσμο το ταίρι της ο Φωκίων. Έτσι αποχάσισε να πάει να τον συναντήσει.

Η **Φωτεινή Φωκ. Μάνθου** κηδεύτηκε στην Αρίστη στις 26/11/02. Αιωνία της η μνήμη.

Σ.Σ.

ΒΙΚΟΣ

Συγχαρητήρια

— Θερμά συγχαρητήρια στις πρωτοξαδερφούλες που εισήχθησαν στις παρακάτω πανεπιστημιακές σχολές:

1. **Ζωίτσα Ιωαννίδη** του Κων/νου στη Σχολή Βιολογικών Εφαρμογών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

2. **Αγγελική Ιωαννίδη** του Γεωργίου στη Μαθηματική Σχολή του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

Ευχόμεθα αίσιο πέρας των σπουδών των και λαμπρή σταδιοδρομία.

Χ.Μ.Σ. - «Το Ζαγόρι μας»

ΔΙΚΟΡΦΟ Θάνατοι

— Στις 12 Νοεμβρίου πέθανε και κηδεύτηκε στον Ιερό Ναό Αγίου Ιωάννη (Μπισδουνάκι) Ιωαννίνων ο συμπατριώτης μας ο **Γεώργιος Στ. Τσίνης** 51 χρονών υδραυλικός.

Στους οικείους του και σ' όλους τους συγγενείς τα πιο θερμά μας συλλυπητήρια.

«Το ΖΑΓΟΡΙ μας»

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ Συλλυπητήρια

— Το Διοικητικό Συμβούλιο της Ένωσης Αποδήμων Ελαφοτόπου, σε έκτακτη συνεδρίασή του, εξέφρασε

την λύπη του για τον αδόκητο χαμό του συγχωριανού μας **Μιχάλη Κόλλινα**, γιού του Χρήστου και της Ειρήνης Κόλλινα-Ματσούλη, που έφυγε από κοντά μας τόσο νέος.

Αποφάσισε δε ομόφωνα την έκφραση συλλυπητήριων στους γονείς και τους οικείους του και την αντί στεφάνου οικονομική ενίσχυση για κοινωνικούς σκοπούς, σχετικού κοινωφελούς ιδρύματος.

ΕΛΑΤΗ

Γάμοι

«Μεγάλη μέρα απ' το Θεό του γάμου ξημερώνει
Θωρεί ο νιος την κοπελιά
νύφη και καμαρώνει»

Με το χαρακτηριστικό αυτό δίστιχο ξεκίνησαν τη νέα τους ζωή ο **Μιχάλης Θεοδώρου** από την Ελάτη και η **Ανδριάνα Καλύβα** από τα Γιάννενα,

που ενώθηκαν με τα δεσμά του γάμου στις 2 Νοεμβρίου 2002 στον Ιερό Ναό Αρχιμανδρείου στα Γιάννενα με την συμμετοχή πλήθους καλεσμένων. Μετά την τέλεση του μυστηρίου οι νεόνυμφοι και οι γονείς τους δεξιώθηκαν τους καλεσμένους στο κέντρο «ΚΑΡΒΟΥΝΗΣ» στην Ελεούσα, όπου επακολούθησε μεγάλο γλέντι ως τις πρωινές ώρες.

Ευχόμαστε στους νεόνυμφους ζωή ευτυχισμένη.

Σ.Θ.

ΚΗΠΟΙ

Θάνατοι

— Το Σάββατο, 2 Νοεμβρίου 2002, πέθανε στα Γιάννενα και κηδεύτηκε την Κυριακή στη γενέτειρά του τα Δερβίζανα ο **Σωκράτης Κονδύρος**, σύζυγος της Μαρίας Ντισοπούλου από τους Κήπους. Στη Μαίρη και τους γονείς του Σωκράτη που είχαν την ατυχία να χάσουν δυο γιούς αυτή τη χρονιά καθώς και στους λοιπούς συγγενείς τα θερμά μας συλλυπητήρια.

Οικ: Κώστας Δ. Χριστοδούλου

Οικ: Γιάννης Τσεκούρας

ΠΑΠΙΓΚΟ

Ευχαριστήριο

— Ευχαριστώ θερμά την επιτροπή του κληροδοτήματος Μιχαήλ Αναγνωστοπούλου Παπίγκου, για τη χορηγηση χρηματικού ποσού λόγω των σπουδών μου.

Βλάσσης Παν. Τζώμος

ΤΣΕΠΕΛΟΒΟ

Πένθη

— Ένας καλός φίλος, λεβεντάνθρωπος έφυγε για το μακρινό ταξίδι και κηδεύτηκε στο Τσεπέλοβο πριν από λίγες μέρες. Ο **Λευτέρης Γιαννάκης**, 81 χρονών, είχε ξενιτευτεί στη Γερμανία και μετά τη συνταξιοδότησή του γύρισε στη γενέτειρά του, όπου και εγκαταστάθηκε μόνιμα. Μας δέχονταν με χαμόγελο και καλοσύνη.

Η απουσία ενός ανθρώπου, όπως ήταν ο Λευτέρης από το Τσεπέλοβο και από το μαγαζί του φίλου του Παύλου, θα είναι αισθητή για τους χωριανούς του, αλλά και για όσους τον γνώρισαν.

Αιωνία σου η μνήμη, αξέχαστε Λευτέρη

Κ.Δ.Χ.

ΑΥΤΟΙ ΠΟΥ ΕΦΥΓΑΝ

Γεώργιος Τσίνης

Ένα αστέρι απ' του χωριού μας το στερέωσα έσβησε ξαφνικά, ένα λουλούδι από τον κήπο του Δικόρφου μαράθηκε για πάντα.

Είναι αλήθεια πως η μοίρα, είναι κοινή για όλους μας, όσον αφορά το θάνατο. Πολλές φορές όμως γίνεται σκληρή και άπονη, άδικη και ανάγνητη θα έλεγα.

Αγαπητέ και αξέχαστε Γιώργο.

Ο χαμός σου μας λύπησε βαθιά όλους μας, με ιδιαίτερα τη λατρευτή σου οικογένεια, που δε μπορεί να το πιστέψει και να το συνειδητοποιήσει πως έφυγες από κοντά τους τόσο ξαφνικά και πρόωρα.

Πάλεψες με την αρρώστια σου κάμποσο καιρό, αλλά δεν έχανες το θάρρος ποτέ και την ελπίδα. Οι δικοί σου σε φρόντισαν και σε περιποιήθηκαν με κάθε τρόπο.

Ο αγαπητός σου αδερφός σε πήγε στους καλύτερους γιατρούς των Γιαννίνων και των Αθηνών, μα το μοιραίο δεν απετράπη.

Σήμερα ήρθαμε εδώ όλοι μας. Η οικογένειά σου, συγγενείς, φίλοι χωριανοί και πολλοί γνωστοί σου, να σε ξεπερνοβόλουμε στην τελευταία σου κατοικία και να σου πούμε το τελευταίο αντίο. Με κάθε ειλικρίνεια, ομολογούμε, ότι ήσουν ένας καλός, τίμιος και αμερόληπτος άνθρωπος.

Δίκαιος και ανιδιοτελής στη δουλειά σου, σαν τεχνίτης, σαν υδραυλικός. Αντικειμενικός και αγαπητός με όλους. Εξυπηρετικός και μπσαλής. Δε χαλούσες ποτέ χατίρι σε κανένα. Τα χαρίσματά σου αυτά, τα προτερήματά σου, τα δίδαξες και στα παιδιά σου τα οποία θα συνεχίσουν την εργασία τους με ζήλο και αγάπη, ακολουθώντας το δικό σου παράδειγμα.

Δε βρήκες τίποτε από τους γονείς σου και κατάρθρωσες με τον αγώνα σου και τη δραστηριότητά σου να αποκτήσεις μια αξιόλογη περιουσία.

Κοιμήσου ήσυχα και να είσαι σίγουρος πως τα ικανά τέκνα σου και η εξαιρετική γυναίκα σου θα αισθάνονται υπερήφανοι για τον πατέρα τους για το σύζυγό της.

Ευχόμαστε από καρδιάς ο Χριστός να δίνει παρηγοριά στους οικείους σου και να αναπαύσει την ψυχή σου «εν τώπω χλωρό εν τώπω αναψύξω», ενθα απέδρα οδύνη λύπη και σπαργαμός, αλλά ζώνη ατελείωτη».

Αιωνία σου η μνήμη

ΓΙΑΝΝΗΣ ΛΕΚΚΟΣ

Απεδήμησε εις Κύριον ο ιερέας Δημήτριος Βουζοπλής

Στις 31 Οκτωβρίου 2002 κηδεύτηκε σεμνοπρεπώς στην ιδιαίτερή του πατρίδα τις Νεγάδες ο υπερεπνευματικός ιερέας Δημήτριος Βουζοπλής, μια βιβλική μορφή από τη σειρά εκείνη των Ζαγορισιών παπάδων προηγούμενων δεκαετιών, που ήταν αφοσιωμένοι στο υψηλό λειτουργήμα του ιερέως και υπηρέτησαν την εκκλησία με ήγλο και αυταπάρνηση. Τοιοῦτος υπήρξε και ο ασιδμος παπα-Τάκης, όπως όλοι με πολύ σεβασμό αποκαλούσαν. Ήταν μια ολοκληρωμένη προσωπικότητα σπάνιας αγαθότητας, πρσας και λίαν ευγενής, ταπεινόφρων, στοργικός προς τους ενορίτες του, άριστος οικογενειάρχης ένας άξιος υπηρέτης του αγαθού ακαταπόνητος.

Σαν εφημέριος παρείχε τον εαυτόν του υπόδειγμα τέλει σε όλες τις εκδηλώσεις της τοπικής κοινωνίας και γενικότερα, δραστήριος με παθολογικό ενδιαφέρον για τον περικλή ναό του Αγίου Γεωργίου της ενορίας του, στον οποίο υπηρέτησε επί σειρά ετών μέχρι της συνταξιοδότησής του και κατέγραψε λεπτομερώς την πλούσια εικονογραφία του σε ειδικό πόνημά του με τον τίτλο «Κεκρυμμένοι Θησαυροί», κάνοντας έτσι γνωστό σε μεγαλύτερο αριθμό επισκεπτών το μοναδικό αυτό μνημείο της Ορθοδοξίας μας στο Ζαγόρι.

Άξιος πραγματικά ο αποδήμησας σεπτός ιερέας και η απουσία στις μέρες μας τέτοιων αξίων λειτουργών γίνεται δυστυχώς, ολοένα και περισσότερο αισθητή. Ιδιαίτερα στην περιοχή μας όπου αρκετές ενορίες στερούνται εφημερίου.

Και αν η οδός προς την άλλη την αιώνια ζωή, είναι «μακαρία» για κάθε θνητό πολύ περισσότερο ισχύει τούτο για τον αποδήμησαντα προσφιλέστατο πατέρα Δημήτριο.

Ο αειμνηστος θα «μένει ιερέας εις τη διηνεκή» κατά τον θεσπέσιο Παύλο και ζωντανός στη μνήμη όλων όσων τον εγνώρισαν. Του ασιδμου και πολυσεβαστου πατρός ημών αιωνία η μνήμη.

Σ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

ΜΝΗΜΟΣΥΝΗ ΚΩΣΤΑ ΚΙΤΣΙΚΟΠΟΥΛΟΥ

Τον περασμένο μήνα έφυγε από κοντά μας για την αιώνια ζωή ο σεμνός και εκλεκτός συμπατριώτης μας από το Φλαμπουράρι, ο συνταξιούχος δάσκαλος Κώστας Κιτσικόπουλος. Ήταν από τη γενιά των δασκάλων εκείνων, που διακρινόνταν για το ήθος και την εργατικότητα τους, την ευσυνειδησία και την πίστη τους στην αποστολή του έλληνα δασκάλου, αρετές που σημάδεψαν την πολιτιστική ταυτότητα του Ζαγοριού στα μεταπολεμικά χρόνια, τότε που στα σχολεία μας ανθίζαν τα παιδικά χαμόγελα και οι ρούγες των χωριών μας βούιζαν από τα χαρούμενα ξεφανωτά τους. Ο εκλιπών συνάδελφος υπήρξε ένας άξιος δάσκαλος με το χαρακτηριστικό συγκρότημα, ύψος του, σεμνός και εργατικός με τέλεια παιδαγωγική και πνευματική συγκρότηση, προσήνης και λίαν αγαπητός απ' όλους τους συναδέλφους του αλλά προπαντός αγαπητός από τους μικρούς μαθητές του μια σχέση θερμή, που απαιτείται για τον παιδαγωγό. Μια σχέση αλληλοσεβασμού και αγάπης, που είναι ικανή να ξεπεράσει την όποια δήποτε δυσκολία μάθησης μέσα στην τάξη. Είναι η ζήδωρος δύναμη, που καθορίζει τη στάση του παιδαγωγού και τον κάνει ωφέλιμο στη σχολική κοινότητα και την κοινωνία γενικότερα. Ο αειμνηστος Κώστας Κιτσικόπουλος είχε κατορθώσει να επιτύχει ακριβώς αυτό το αποτέλεσμα, γι' αυτό και η απώλειά του αφήνει ένα κενό δυναπαλίστητο στη σημερινή εποχή, που τόσο έχουμε ανάγκη από τέτοιους δασκάλους αφοσιωμένους στο έργο τους, αληθινούς ιεραποστόλους. Αξέχαστε δάσκαλε πορευόμην εν ειρήνη, ήσυχος και ήρεμος, όπως υπήρξες και στη ζωή σου, στη «μακαρία οδό». Και εμείς εδώ οι συγγενείς, και οι φίλοι σου, οι μαθητές σου και όλοι οι συμπατριώτες σου θα σε θυμούμαστε πάντα.

Σ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

ΠΡΟΣΩΠΟΓΡΑΦΙΑ

Αγλαΐας Δ. Βολογιαννίδου-Λευτεριώτου

δες των αρχοντικών της Πυρσόγιαννης της άνοιξαν διάπλατα τις πόρτες τους. Πάνω στην ώρα του πλέχτηκε και το ειδήλλιο της. Ο νεαρός κι ευσταλής Παύλος Λευτεριώτης, Κερκυραίος την καταγωγή, ανθυπομοίραρχος, διοικητής της Υποδιοίκησης Χωροφυλακής Πυρσόγιαννης ήταν ο εκλεκτός της καρδιάς της. Ο έρωτας εξάλλου ήταν κεραυνόβολος και το αίσθημα αμοιβαίο. Φυσική κατάληξη του ο γάμος, που η λαϊκή μούσα της κομπολόης έτρεξε ν' αποθανάτισε με το χαρούμενο τραγούδι της. Η ολοκληρωτική ήρθε με τη γέννηση του μοναχογιού τους του Μάριου, που όντας γεννημένος στα Μαστοροχώρια της Κόνιτσας φυσικό ήταν να σπουδάσει και να γίνει «μάστορας» (πολιτικός μηχανικός).

Το 1939, πέντε χρόνια αργότερα, θα τη βρούμε να υπηρετεί μαζί με τον άντρα της στη γραφική παραθαλάσσια πόλη της Πάργας, εκείνη ως δασκάλα στο Δημοτικό Σχολείο της κι εκείνος ως διοικητής της Υποδιοίκησης Χωροφυλακής Πάργας. Στη Θεσπρωτία λοιπόν και μάλιστα στην πόλη της Πάργας με τους κατ' εξοχήν λεπτούς και καλλιεργημένους κατοίκους της θα γίνει η ψυχή της κοσμικής και πολιτιστικής της κίνησης. Τσάια, χοροσπερίδες, φιλολογικές συγκεντρώσεις, θεάματα σ' όλα πρώτα και καλύτερα. Ξαν πρώτ'η κυρία της πόλης θα γνωρίσει τιμές και μεγαλεία, τα οποία θυμάται και σήμερα ακόμη με συγκίνηση και νοσταλγία. Ο ελληνοϊταλικός πόλεμος του 1940 θα την προφτάσει στην Πάργα, όπου θα εργαστεί σαν εθελόντρια νοσοκόμα στο πρόχειρο Νοσοκομείο, που σύστησε στην Πάργα ο άντρας της για την υποδοχή των τραυματιών, ελλήνων αξιωματικών και στρατιωτών, του αλβανικού μετώπου, την άμεση παροχή των πρώτων βοηθειών και τη μετέπειτα προώθησή τους δια θαλάσσης στα Νοσοκομεία του Πειραιά και της Αθήνας. Το 1950, ύστερα από τα δύσκολα χρόνια της εχθρικής κατοχής και μάλιστα του εμφύλιου πολέμου, που εξανέγκασαν τον άντρα της στα 1947 να παραιτηθεί, θα επιστρέψει στη Θεσπρωτία και θα υπηρετήσει για ένα μονάχα χρόνο στην Ηγουμενίτσα, όπου θα πρωτοστατήσει στον έρωτα για τη φανέλα του στρατιώτη και για τούτο θα τιμηθεί με έπαινο από το νομάρχη Θεσπρωτίας και με αναμνηστικό δίπλωμα από τη βασίλισσα Φρειδερίκη.

Το 1956, αφού στο μεταξύ υπηρέτησε πέντε ολόκληρα χρόνια στο Δημοτικό Σχολείο της μικρής, αλλά όμορφης παραλιακής κωμόπολης της Ιτέας, όπου μάλιστα είχε εκείνη την αξέχαστη συνάντηση μαζί της, μετέτρεθηκε στην πρωτεύουσα, χάρη στο εγκλημαστικό εκείνο έγγραφο που επιβεβαιώνει την Αμφισσας που ανέφερε στην αρχή προλογίζοντας και το οποίο προτίθεται να παραθέσω στο τέλος αντί επίλογου. Στην Αθήνα δίδαξε ως το 1969, που συνταξιοδοτήθηκε με το βαθμό του διευθυντή Α. Το 1989 έχασε τον άντρα της κι έκτοτε ζει στα Βριλήσσια Αττικής κοντά στο γιο της. Το σύζυγό της εξακολουθεί να τον θυμάται πάντα με συγκίνηση κι αγάπη, γιατί, όπως η ίδια μου εκμυστηρεύτηκε, όσο κι αν φάνηκε στο παρελθόν, δεν του βρισκόταν «παλιοχωροφυλακά της» τίποτε του άσχημο. Η μακριά κι οριστική διαμονή της στην Αθήνα θα της επιτρέψει να επανασυνδέσει τις σχέσεις της με

τους χωριανούς και το χωριό της. Έτσι το 1959 ώριμη πια γεμάτη ζωντάνια κι ενεργητικότητα θα πρωτοστατήσει στην ίδρυση της Ένωσης Αποδήμων Ελαφοτόπου Αθηνών και τα μέλη της οικογένειάς της θα είναι από τα ιδρυ-

Του Μενέλαου Στ. Κικόπουλου

τικά μέλη της Ένωσης, ο γιος της ο Μάριος μάλιστα, φοιτητής τότε του Ε.Μ. Πολυτεχνείου, θα εκλεγεί μέλος του πρώτου διοικητικού συμβουλίου της. Το σπίτι της στην Αθήνα κι αργότερα στα Βριλήσσια Αττικής θ' ανοίξει διάπλατα τις πόρτες του στους χωριανούς και στις γιορτές και τις άλλες κοινωνικές εκδηλώσεις θα παρελαύνουν από εκεί όλοι οι Ελαφοτοπίτες της διασποράς. Εξάλλου η αγάπη της για τη γενέτειρά της θα εκφραστεί με δυο τρόπους, τον τακτικό ερχομό της στο χωριό στο διάστημα του καλοκαιριού και τις απλόχερες διακριτικές προσφορές της σ' αυτό. Έτσι κάθε χρόνο σχεδόν επισκέπτεται τον Ελαφότοπο κι ανοίγει το χορό με την έναρξη του τριήμερου πανηγυριού (6,7,8 Αυγούστου), πάγιο τιμητικό προνόμιο, που κάθε φορά της παραχωρεί η οργανωτική επιτροπή. Επίσης η έμπρακτη αγάπη της για το Τσεβάρι εκδηλώνεται με τις χρηματικές δωρεές της στην Εκκλησία μας, την Ένωση Αποδήμων Ελαφοτόπου Αθηνών, τον Αθλητικό Όμιλο Ελαφοτόπου, το περιοδικό «Το Ζαγόρι μας» και στην έκδοση των βιβλίων της ιστορίας και λαογραφίας του Ελαφοτόπου από το συγγράμμα Μενέλαο Στ. Κικόπουλο. Πράγματι τόσο η ίδια, όσο κι ο Προκόπιος Δ. Γκογιάννος διέθεσαν εξίσου 1.000.000 δρχ. για την αγορά 200 αντιτύπων, 100 της ιστορίας κι 100 της λαογραφίας, που ύστερα από δική τους επιθυμία διατέθηκαν δωρεάν από το συγγραφέα σ' όλες τις βιβλιοθήκες των μεγάλων πόλεων της χώρας. Η λεπτή αυτή χειρονομία τους είχε ως αποτέλεσμα να γίνει γνωστό και να προβληθεί τ'

Ευπειθέστατος
Ο επιθεωρητής
Μουζακίτης»

Ευπειθέστατος
Ο επιθεωρητής
Μουζακίτης»

Ευπειθέστατος
Ο επιθεωρητής
Μουζακίτης»

Ευπειθέστατος
Ο επιθεωρητής
Μουζακίτης»

Ευπειθέστατος
Ο επιθεωρητής
Μουζακίτης»

Ευπειθέστατος
Ο επιθεωρητής
Μουζακίτης»

Ευπειθέστατος
Ο επιθεωρητής
Μουζακίτης»

Ευπειθέστατος
Ο επιθεωρητής
Μουζακίτης»

Ευπειθέστατος
Ο επιθεωρητής
Μουζακίτης»

Ευπειθέστατος
Ο επιθεωρητής
Μουζακίτης»

Ευπειθέστατος
Ο επιθεωρητής
Μουζακίτης»

Ευπειθέστατος
Ο επιθεωρητής
Μουζακίτης»

Ευπειθέστατος
Ο επιθεωρητής
Μουζακίτης»

Ευπειθέστατος
Ο επιθεωρητής
Μουζακίτης»

Ευπειθέστατος
Ο επιθεωρητής
Μουζακίτης»

Ευπειθέστατος
Ο επιθεωρητής
Μουζακίτης»

Ευπειθέστατος
Ο επιθεωρητής
Μουζακίτης»

Ευπειθέστατος
Ο επιθεωρητής
Μουζακίτης»

Ευπειθέστατος
Ο επιθεωρητής
Μουζακίτης»

Ευπειθέστατος
Ο επιθεωρητής
Μουζακίτης»

Ευπειθέστατος
Ο επιθεωρητής
Μουζακίτης»

όνομα του χωριού μας στα πέρατα της Ελλάδας μας από το Διδυμότειχο ως τη Φλώρινα και από εκεί ως την Κρήτη, τη Ρόδο και τη Λέσβο.

Τελειώνοντας παρεθέτω απόφια την περιλάλητη υπηρεσιακή έκθεση (έγγραφο) της κ. Αγλαΐας Δ. Βολογιαννίδου-Λευτεριώτου, που συντάκτης του ήταν ο επιθεωρητής Αμφισσας, σαν στερνή πινακίδα στην ολοκλήρωση του πορτραίτου της και συγχρόνως σαν ιδεώδη επίλογο της προσωπογραφίας της.

«Αμφισσα 31-3-955

Αριθ. 821 Εξ. επίγουσα

Προς

Το Σύν Υπουργείον Εθν. Παιδείας

Δ/νσιν Στοιχ. Εκπαιδεύσεως

Τμήμα Α. Προσωπικού

Γραφείον Ιον

Εις εκτέλεσιν της υπ' αρ 28709/10-3-55 Υμετέρας διαταγής, δι' ης ζητείται στοιχεία περί της Διδ/σης Αγλαΐας Βολογιαννίδου της περιφερείας ημών, λαμβάνονμε την τιμήν να υποβάλωμεν Υμίν φύλλον ποιότητος αυτής, αντίγραφον εκθέσεως τελευταίας επιθεωρήσεως και ν' αναφέρωμεν περί αυτής ότι ο συνολικός χρόνος υπηρεσίας της ανέρχεται εις 20 έτη.

4 μήνας και 27 ημέρας, η δε υπηρεσία της κρίνεται λίαν ευδόκιμος. Πρόκειται περί Διδ/σης, ήτις είναι λίαν εργατική, άμα δε γνωρίζουσης να συστηματοποιήν την εργασία της και να παρουσιάζει ζηλευτά αποτελέσματα. Ως προς το ήθος είναι αυτή άμεμπτος εκτιμωμένη παρά των συναδέλφων της και των κατοίκων της περιοχής.

Γενικώς πρόκειται περί Δ/σης αξιοπρεπούς, σοβαράς, ειλικρινούς, μελιχρίας, ευγενεστάτης, με σεμνόν και ωραίον παράστημα, με αρίστην εξωτερικήν εμφάνισιν και πλούσιον ψυχικόν κόσμον, με αισθήματα αλτρουισμού και συμπάθείας προς τους πάσχοντες, άτινα την ωδήγησαν και ειργάσθη ως Επικλόντης νοσοκόμος κατά τον πόλεμον του 1940. Ενι λόγω συγκεντρώνει εν εαυτή το φίλτρον της μητρής και την στήγην της Διδ/σης προς τους μωδιάς της, σαγηνεύουσα αυτούς και δημιουργούσα ούτω ηθικούς χαρακτήρας.

Ευπειθέστατος
Ο επιθεωρητής
Μουζακίτης»

Ευπειθέστατος
Ο επιθεωρητής
Μουζακίτης»

Ευπειθέστατος
Ο επιθεωρητής
Μουζακίτης»

Ευπειθέστατος
Ο επιθεωρητής
Μουζακίτης»

Ευπειθέστατος
Ο επιθεωρητής
Μουζακίτης»

Ευπειθέστατος
Ο επιθεωρητής
Μουζακίτης»

Ευπειθέστατος
Ο επιθεωρητής
Μουζακίτης»

Ευπειθέστατος
Ο επιθεωρητής
Μουζακίτης»

Ευπειθέστατος
Ο επιθεωρητής
Μουζακίτης»

Ευπειθέστατος
Ο επιθεωρητής
Μουζακίτης»

Ευπειθέστατος
Ο επιθεωρητής
Μουζακίτης»

Ευπειθέστατος
Ο επιθεωρητής
Μουζακίτης»

Ευπειθέστατος
Ο επιθεωρητής
Μουζακίτης»

Ευπειθέστατος
Ο επιθεωρητής
Μουζακίτης»

Ευπειθέστατος
Ο επιθεωρητής
Μουζακί

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ - ΔΩΡΕΕΣ - ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΟΙ

— Η Φιλομήλα Δάλλα-Μπάσιου αντί ετησίου μνημοσύνου του συζύγου της Χρήστου Μπάσιου προσέφερε στην Εκκλησία του χωριού μας χρηματικό ποσό για επείγουσες εργασίες της Εκκλησίας μας. Η Εκκλησιαστική Επιτροπή θερμά ευχαριστεί την χωριανή μας για την προσφορά της.

— Η Εκκλησιαστική Επιτροπή θερμά ευχαριστεί την χωριανή μας Αγγελική Ζούμπου για την προσφορά 50 ευρώ στη μνήμη της θείας της Νιόβης Χρόνη με τη συμπλήρωση τεσσάρων χρόνων από τον θάνατό της.

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ ΔΩΡΕΕΣ

— Για μια ακόμη φορά, η συγχωριανή μας συνταξιούχος δασκάλα και ευεργέτρια της ένωσή μας, Αγγαίδα Λευτεριώτου-Βολογιαννίδου, μας ενίσχυσε οικονομικά με το ποσό των 300 Ευρώ, προκειμένου να ανταποκριθούμε στις δαπάνες τοπογράφησης του περιβάλλοντος χώρου της εκκλησίας της Παναγίας στο χωριό μας.

Πρέπει να θυμίσουμε ότι η κυρία Αγγαίδα, για τη φετινή και μόνο χρονιά, μας ενίσχυσε με ποσό που ξεπερνά τα 1000 Ευρώ. Δεν συμπεριλαμβάνονται τα ποσά και τα δώρα λαχειοφόρων αγορών, μεταξύ των οποίων και ένα γούνινο ημίπαλτο που βρίσκεται σε εκκρεμότητα για μελλοντική λαχειοφόρο.

Την ευχαριστούμε ιδιαίτερα και της ευχόμαστε ότι καλλίτερο. Το Δ.Σ. της Ένωσης Αποδήμων Ελαφοτόπου Αθηνών

Προσφορές

— Κατατέθηκαν στην εκκλησιαστική επιτροπή Ελαφοτόπου τα παρακάτω χρηματικά ποσά για τις ανάγκες των Ιερών Ναών:

α) Για τον Άγιο Νικόλαο:

— Η κ. Ιφιγένεια Ντούμη-Καραγιώργη 100 ευρώ

— Ο κ. Σταύρος Τζόκας 100 ευρώ στη μνήμη Νικολάου Αθανασούλη

— Η κ. Αλεξάνδρα Ντιναλέξη 50 ευρώ και ο κ. Ευριπίδης Ντιναλέξης 50 ευρώ στη μνήμη Μιχαήλ Ντιναλέξη

— Η κ. Θέα Λίλη 300 ευρώ στη μνήμη του συζύγου της Αναστασίου Λίλη και της Ελισάβετ Βολογιαννίδη

Η κ. Ρέα Γκράτζιου χρηματικό ποσό στη μνήμη του Μενελάου Γκράτζιου

β) Για τον Άγιο Γεώργιο:

— Ο κ. Παύλος Εμμανουήλ 50 ευρώ

γ) Για την Κοίμηση της Θεοτόκου

— Η κ. Πιπίτσα και ο Παύλος Εμμανουήλ 100 ευρώ στη μνήμη Στυλιανού Αγαλάκη

— Η κ. Σιμέλα Σιούτη 40 ευρώ

ΚΗΠΟΙ

ΠΕΝΘΗ

— Στη μνήμη της Φιλομήλας Τογκαλίδη, που πέθανε στις Ηνωμένες Πολιτείες, όπου ήταν μόνιμος κάτοικος, η κ. Λένκω Τζιμοπούλου πρόσφερε τα παρακάτω ποσά:

Στον Ιερό Ναό Αγίου Νικολάου Κήπων 100 Ευρώ

Στο Μοναστήρι της Παναγίας «Η ΘΕΟΤΟΚΟΣ» 30 Ευρώ

Στην εφημερίδα «το ΖΑΓΟΡΙ μας» 50 Ευρώ

Η μακαρίτισσα είχε γεννηθεί το 1916 στους Κήπους, ήταν κόρη του Νικολάου Τζιμοπούλου και αδελφή του αείμνηστου Χρήστου Τζιμοπούλου, συζύγου της κ. Λέκκω.

Ας είναι ελαφρύ το χώμα της μακρινής γης που την σκέπασε.

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή, «το ΖΑΓΟΡΙ μας»

— Η κα Δημητρούλα Κων. Δερβένη εις μνήμη Φιλομήλας Τζιμοπούλου κόρη του Νικολάου κατέθεσε για τις ανάγκες της εκκλησίας Αγίου Νικολάου Κήπων το ποσό των τριάντα Ευρώ (Ε 30).

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή ευχαριστεί.

ΦΡΑΓΓΑΔΕΣ

— Αντί στεφάνου καταθέτουν χρηματικά ποσά εις μνήμη Όλγας Λεοντίδης:

— Οικογ. Ορέστη Κατέρδα εις Άγιο Δημήτριο Πολυλόφου

— Εις Άγιο Δημήτριο Φραγκάδων:

— Οικογ. Γ. Σουκουβέλου Οικογένεια Ι. Καλύβα

— Οικογ. Στεφ. Τζαφλίδη

— Οικογ. Γαβριήλ Παπαναστασίου

— Οικογ. Γκρούδη Γιώργου

— Οικογ. Καλέα Προκόπη

— Οικογένεια Καζάζη Παναγιώτη

— Οικογ. Ιεροδιδασκάλων Κατσιούρας Νικόλαος

— Οικογ. Οικονομίδη και Νικολάου Σιατούφη

— Οικογ. Βασίλη Λεοντίδη
Η Εκκλησιαστική Επιτροπή ευχαριστεί.

— Στη μνήμη της αγαπημένης μας μητέρας και γιαγιάς Όλγας Λεοντίδου, προσφέρουμε στον Ιερό Ναό Αγίου Δημητρίου Φραγκάδων το ποσό των 150 ευρώ.

Τα παιδιά της:

Γιώργος και Ελισσάβετ Τσεκούρα

Τα εγγόνια της:

Θεοφάνης Τσεκούρας

Δημήτρης και Ιππολύτη

Λαμπρόπουλου

— Στη μνήμη της αγαπημένης μας συμπεθέρας Όλγας Λεοντίδου, προσφέρουμε στον Ιερό Ναό Αγίου Δημητρίου Φραγκάδων το ποσό των 30 Ευρώ.

Οικογένεια:

Στέλλας και Ντίνου Λαμπρόπουλου

— Στη μνήμη της αγαπημένης μας θείας Όλγας Λεοντίδου, προσφέρουμε στον Ιερό Ναό Αγίου Δημητρίου Φραγκάδων το ποσό των 50 Ευρώ.

Οικογένειες:

Αθηνάς Σωτηροπούλου

Γεωργίας Μάντζιου

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

40 ευρώ

Δούβλη-Κρουσταλιά Αγγελική
Νούσης Παντελής

20 ευρώ

Βακάμης Πέτρος
Δημητριάδου Ελένη
Δεβελέγκα Σταματία
Ηλιάδη Αγγή
Καπρίτσιου-Μήτση Αντιγόνη
Κώστας Βασίλειος
Μίκου Ιφιγένεια
Πανταζή-Πνευματικού Ανθούλα
Ραμαντζά-Πανταζή Μάχη
Τσουμάνης Δημήτριος-Μιχάλης

15 ευρώ

Καρόλης Γεώργιος
Μπάτας Σπυρίδων
Νουσιόδη Σοφία
4 Τζόκας Αλέξης

10 ευρώ

Βασδέκης Ευθύμιος
Γκοδίμη Γαλατεία
Γιαννούση-Ζήση Πανδώρα
Κουγκούλης Γεώργιος
Μπενεττάτου Ήβη
Παπαδάτου-Εξαρχοπούλου Ιφιγένεια
Παπαποστόλου Σωτήρης
Παπαστυλοπούλου Νόνη
Οικονομίδης Γεώργιος
Χαρίσης Τηλέμαχος

«ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ»

Ιδρυτής:

KIMΩN KYPIAZHΣ

★

Ιδιοκτήτης - Εκδότης:

ΙΣΤΟΡΙΚΗ

ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Η ΠΡΩΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ

ΛΑΜΠΡΙΔΗΣ ΣΤΑΘΗΣ

ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

ΒΑΡΩΚΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ

ΓΙΑΝΝΑΚΟΣ ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ

ΤΖΙΟΒΑΣ ΦΡΙΕΟΣ

ΤΣΑΟΥΣΗΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ

★

Η ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:

1. ΒΑΡΩΚΑΣ ΒΥΡΩΝ
2. ΓΕΠΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
3. ΓΚΕΚΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
4. ΖΑΡΙΑΝ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ
5. ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΣΑΒΒΑΣ
6. ΚΥΡΙΑΖΗ ΚΑΛΥ
7. ΜΕΡΤΖΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
8. ΝΤΙΝΑΛΕΞΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ
9. ΣΥΚΙΩΤΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ
10. ΤΖΙΟΒΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ
11. ΤΣΕΚΟΥΡΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
12. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΚΩΣΤΑΣ

★

Υπεύθυνος για το Νόμο:

ΑΠΟΣΤ. Κ. ΝΤΙΝΑΛΕΞΗΣ

Πρόεδρος Ι.Λ.Ε.Ζ.

Ν. Ζέρβα 2 - Ιωάννινα, Τηλ. 30170

★

Υπεύθυνος Ύλης:

ΒΑΣΙΛΗΣ ΤΖΙΟΒΑΣ

Αργυρινών 16 - ΙΩΑΝΝΙΝΑ

Τηλ. 27.105

★

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ:

Συνδρομές, εισφορές,

εμβάσματα:

Περιοδικό «Το ΖΑΓΟΡΙ μας»

Σίνα 4 Ιωάννινα 454 44

και Μυροπολείο

ΚΑΛΥ ΚΥΡΙΑΖΗ

Λόρδου Βύρωνος 21

Τηλ. 26.266

Ιωάννινα 45444

Κατώτερη ετήσια

συνδρομή 10 ΕΥΡΩ

Ευρώπη 30 ΕΥΡΩ

Εκτός Ευρώπης 30 \$ ΗΠΑ

★

Διευκρίνιση:

ΣΥΛΒΙΑ ΓΚΟΥΝΟΠΟΥΛΟΥ

★

Τυπογραφεία:

Γ. ΔΟΥΒΑΛΗ

Ε. ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ Ο.Ε.

28ης Οκτωβρίου 41 (Στοά Καμπέση)

Τηλ. 20.544 - 27.845

Ιωάννινα 454 44

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΜΑΣ

— Τσαπάρης Περικλής 350 ευρώ

— Γεννάδιος Θρασύβουλος 250 ευρώ στη μνήμη γονέων, συζύγου και αδελφών

— Αλεξάνδρα Πανταζή-Τραγουλιά στη μνήμη του αδικοχαμένου και αξέχαστου πατέρα της Οδυσσέα Πανταζή — θύμα τραγικού του εμφυλίου πολέμου — της μητέρας της Ανδρομάχης και του αδελφού της Ιωάννη Πανταζή, 100 ευρώ

— Τζιμοπούλου Λένκω 50 ευρώ στη μνήμη Φιλομήλας Τογκαλίδη.

— Δέρβας Δημήτριος 20 ευρώ στη μνήμη της μητέρας του.